

Postoje studentů vysokých škol ke komerčnímu sexu

Rudolf Křížan

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Rudolf KRÍŽAN**
Osobní číslo: **H08485**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Komerční sex jako fenomén dnešní vysokoškolské mládeže**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti komerčního sexu.
Metodologie práce, stanovení výzkumných technik a metod.
Zpracování teoretické a praktické části práce.
Prezentace výsledků výzkumu, závěry a doporučení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu.* Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi.* Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

RINGDAL, N. J. *Nejtěžší povolání světa. Kapitoly z dějin prostituce.* Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-046-5.

VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce.* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1138-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 6.5.2011

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

²⁾ Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomová, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Plán, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li náhodou za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpsal-li autor takového díla náhodou svolení bez vědomí držedle, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jako vůle a souhlas. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licencet, není-li to v rozporu s oprávněným zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá tématem postojů studentů vysokých škol ke komerčnímu sexu. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy a informace týkající se postojů, studentů vysokých škol a komerčního sexu. V praktické části jsou interpretovány výsledky výzkumu, který byl proveden na dvou vysokých školách.

Klíčová slova: postoj, komerční sex, prostituce, student vysoké školy

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the topic of university students' attitudes to commercial sex. This bachelor thesis is divided into the theoretical and practical part. In the theoretical part are defined basic terms and information concerning the attitudes, university students and commercial sex. The practical part introduces the results of research conducted on two universities.

Keywords: attitude, commercial sex, prostitution, university student

Děkuji Mgr. Štefanu Chudému Ph.D. za vedení bakalářské práce i cenné podněty a rady při jejím psaní, Milanu Novákovi za pomoc při realizaci výzkumu na PdF MU v Brně a všem spolužákům a spolužačkám, kteří mi studium na FHS UTB ve Zlíně zpříjemnili vstřícným činem i slovem.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Prostituce nejsou jen padlé ženy, nýbrž i stejně padlí mužové.“

T. G. Masaryk

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POSTOJE	12
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ	13
1.1.1 Postoje a hodnoty	14
1.1.2 Postoje a názory	14
1.2 CHARAKTERISTIKA POSTOJŮ	15
1.2.1 Funkce postojů	16
1.2.2 Utváření postojů	17
1.2.3 Změny postojů	18
2 VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ V ČR	21
2.1 VYSOKÉ ŠKOLY	21
2.1.1 Typy vysokých škol	21
2.1.2 Studijní programy	22
2.2 STUDENT VYSOKÉ ŠKOLY	24
2.2.1 Přijetí ke studiu a zápis do studia	24
2.2.2 Ukončení a přerušení studia	24
2.3 STUDENTI VYSOKÝCH ŠKOL V ROCE 2009	25
2.4 FINANČNÍ NÁROČNOST STUDIA NA VYSOKÉ ŠKOLE	25
3 KOMERČNÍ SEX	27
3.1 VYMEZENÍ POJMŮ	27
3.1.1 Prostituce a komerční sex	27
3.1.2 Pornografie a erotika	28
3.2 HISTORIE PROSTITUCE	30
3.2.1 Mezopotámie	30
3.2.2 Egypt	30
3.2.3 Starověké Řecko	30
3.2.4 Indie	31
3.2.5 Starověký Řím	32
3.2.6 Čína	32
3.2.7 Středověká Evropa	33
3.2.8 Jihovýchodní Asie	33
3.2.9 Afrika	34
3.2.10 Novověká Evropa	34
3.3 MOTIVACE K PROSTITUČNÍMU CHOVÁNÍ	35
3.4 FORMY PROSTITUCE	37
3.4.1 Dle poskytovatele	37
3.4.2 Dle prostředí	37
3.4.3 Dle sexuální preference	39
3.5 DĚTSKÁ PROSTITUCE A PORNOGRAFIE	40
3.5.1 Dětská prostituce	40
3.5.2 Dětská pornografie	41

3.6	TYPOLÓGIE SEXUÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ	42
3.7	TYPOLÓGIE KLIENTŮ	42
3.8	PŘÍSTUPY K PROSTITUCI	43
3.8.1	Přístupy k prostituci v rámci Evropské unie	44
3.9	NEBEZPEČÍ SPOJENÁ S KOMERČNÍM SEXEM	45
3.9.1	Drogy	45
3.9.2	Pohlavně přenosné nemoci	45
3.9.3	Násilí	46
PRAKTICKÁ ČÁST		47
4	METODOLOGIE	48
4.1	CÍL VÝZKUMU	48
4.2	DRUH VÝZKUMU	48
4.2.1	Časový průběh výzkumu	48
4.3	VÝZKUMNÁ METODA	49
4.4	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	49
4.5	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	50
4.5.1	Výzkumné otázky	50
4.5.2	Stanovení hypotéz	50
4.6	ROZBOR VÝZKUMNÉHO VZORKU	51
5	OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	69
5.1	OVĚŘENÍ HYPOTÉZY H_1	69
5.2	OVĚŘENÍ HYPOTÉZY H_2	70
5.3	OVĚŘENÍ HYPOTÉZY H_3	71
5.3.1	Z pozice sexworkera	71
5.3.2	Z pozice klienta	72
5.4	OVĚŘENÍ HYPOTÉZY H_4	74
6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	75
7	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	76
ZÁVĚR		77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		78
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		81
SEZNAM OBRÁZKŮ		82
SEZNAM TABULEK		83
SEZNAM PŘÍLOH		85
PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK		86

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá tématem „Postoje studentů vysokých škol ke komerčnímu sexu“, které dle mého názoru úzce souvisí se sociální pedagogikou. Inspirací pro výběr tohoto tématu pro mě byl inzerát uveřejněný v celostátním tisku, který studentům nad 18 let nabízel práci pornoherců/hereček. Proto jsem se rozhodl zjistit, jaké jsou postoje vysokoškolských studentů, jimž byla inzerovaná nabídka primárně určena.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je tvořena třemi kapitolami. Cílem první z nich je podat informace o postojích, jejich utváření, funkci a změnách. Druhá kapitola se zabývá vysokými školami a studenty vysokých škol. Jejím cílem je seznámit čtenáře s dělením a typy vysokých škol, legislativou upravující studium na vysoké škole a finanční náročností studia na vysoké škole. Třetí kapitola věnovaná komerčnímu sexu se zabývá historií prostituce, vymezením a formami komerčního sexu, pohnutkami k jeho provozování a typologií osob, které se komerčnímu sexu věnují.

Cílem praktické části je zmapovat znalosti a postoje studentů dvou vysokých škol v Brně a ve Zlíně ke komerčnímu sexu, vzájemně je mezi sebou porovnat a určit, zda se postoje studentů dvou humanitně zaměřených fakult liší v závislosti na městě, ve kterém studují.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POSTOJE

Na problematiku postojů lze nahlížet z několika hledisek. Níže uvádím několik základních charakteristik postojů, jak se s nimi můžeme setkat v odborné literatuře.

Kollárik (2004) uvádí, že postoje jsou klíčovým pojmem vysvětlujícím sociální chování lidí. Souvisejí s hodnotami a hodnotovými preferencemi, názory, přesvědčeními, hodnocením (osob, jevů, věcí) a emocemi, které hodnocení doprovázejí. Dále uvádí, že jsou zdrojem a zároveň důsledkem chování, produktem a zároveň determinantem vztahu člověka k různým skupinám, přičemž mají i hlubší psychologický význam pro sebeobraz, sebepojetí a identitu člověka.

Nakonečný (2003) považuje postoje za vztah člověka k hodnotám, který je vyjádřen přijímáním nebo odmítáním (popř. neutrálním vztahem) určitých hodnot, které jsou vlastní událostem, idejím, objektům či konkrétním bytostem.

Nakonečný (2003) dále uvádí, že každý postoj má určitou gradaci od lhostejnosti, nerozhodnosti až ke krajním hodnotám souhlasu, resp. nesouhlasu. Skutečný obsah postoje je vždy složitější a bohatší než jeho slovní vyjádření. Slovy vyjádřený postoj, pokud je zdůrazněn spíše představou, kterou nelze dostatečně slovy vyjádřit, označujeme jako *mínění* nebo *názor* . Postoj, který je zdůrazněn emocí, označujeme jako *sentiment* . *Přesvědčení* označuje pevný postoj založený na integraci všech jeho složek, především smýšlení a citění.

Jelikož může být předmětem postoje cokoli, existuje i několik druhů postojů, např. sociální postoje (postoje k druhým lidem), politické postoje (postoje k politickému dění či osobám politicky angažovaným) nebo předsudky, což je zvláštní druh postojů, které se vyznačují obvykle negativními soudy o určitých jedincích či skupinách.

1.1 Vymezení pojmů

Postoji označujeme sklon ustáleným způsobem reagovat na osoby, předměty, situace i sebe sama. Postoje tvoří součást osobnosti člověka, souvisí s jeho sklony a zájmy, předurčují jeho poznání, chápání, cítění a myšlení. Postoje člověk získává během života vzděláváním i širšími sociálními vlivy, mezi něž řadíme veřejné mínění či sociální kontakty. (Hartl, Hartlová, 2009)

Nakonečný (1997) uvádí, že pojem postoj zavedli W. J. Thomas a F. Znaniecki, přičemž jej chápali jako vědomý vztah jedince k hodnotě.

G. W. Allport (In Nakonečný, 1997, s. 217) definuje postoj následovně: „*Postoj je mentální a nervový vztah pohotovosti, organizovaný zkušeností a vyvíjející direktivní nebo dynamický vliv na odpovědi individua vůči všem objektům a situacím, s nimiž je v relaci.*“

Allport tedy chápal postoj jako pohotovost k jednání a takto byl pojem postoje přejímán např. O Klienbergem, který postoj chápe jako stav pohotovosti pro určitý typ odpovědi, nebo C. T. Morganem, jenž chápe postoj jako tendenci reagovat kladně, nebo záporně na určité osoby, předměty či situace. (Nakonečný, 1997)

Newcomb a Asch charakterizují postoj jako organizační prvek lidské psychiky, McGuire jako tendenci k chování. (Kollárik, 2004)

Fishbein a Ajzen definují postoj jako „naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na objekt, osobu nebo událost“. (Hayesová, 2000)

Ajzenovo a Fishbeinovo pojetí tedy ukazuje na to, že postoje jsou naučené, konzistentní a vztahují se k příznivým nebo nepříznivým reakcím.

Osgood, Suci a Tannenbaum (In Hayesová 2000, s. 95) definují postoje jako „*predispozice k reakci, které se od jiných stavů připravenosti liší hodnotícím charakterem reakce, ke které disponují.*“

Jelikož předchozí definice postoje obsahuje krom tendence k reakci také hodnotovou složku, budeme v této bakalářské práci na problematiku postojů nahlížet z pohledu této definice. V této práci tedy postoje chápeme jako sklony k reagování, které se od připravenosti liší svým hodnotícím charakterem

1.1.1 Postoje a hodnoty

Jak bylo řečeno ve druhém odstavci, postoje souvisejí s hodnotami, názory, přesvědčeními a emocemi. Nyní se budeme zabývat vztahem postojů a hodnot.

Oskamp (In Kollárik, 2004) uvádí, že hodnoty jsou nejvýznamnější prvky v systému postojů a přesvědčení a jsou pro člověka spíše cíli než prostředky. Matusevicz tamtéž definuje hodnoty jako kritéria pro výběr cílů lidského snažení, přičemž hodnoty jsou zároveň normami při výkladu určitých situací.

Rokeach (In Kollárik, 2004) pokládá hodnoty v porovnání s postoji za více podstatné ve vztahu k osobnosti a spíše základní ve vztahu k potřebám.

Existují však i autoři (Ajzen, Fishbein, Aiken), kteří hodnoty považují za méně charakteristické motivátory než postoje, ale za více charakteristické než přesvědčení a názory. (Kollárik, 2004)

Kohoutek (2002) uvádí následující základní postoje vůči existujícímu společenskému systému nebo pracovní skupině, kde jedinec působí:

- angažovanost; aktivní a kladný vztah vůči hodnotovému systému společnosti či skupiny
- konformita; přizpůsobení a vnější souhlas s danými hodnotami
- indiference; nezájem o hodnotový systém společnosti či skupiny
- nesouhlas; negativní hodnocení a aktivní odpor vůči společenským či společenským hodnotám

1.1.2 Postoje a názory

Je důležité rozlišovat postoje od názorů. Podle Ajzena a Fishbeina (In Hayesová, 2000) spočívá jejich hlavní rozdíl v emocionální dimenzi. Názory jsou ve své podstatě neutrální výroky, o kterých si myslíme, že jsou pravdivé. Naproti tomu postoje jsou hodnotící, neboť sdělují pocity k určité záležitosti.

Je pravdou, že postojové výroky často vypadají jako vyjádření názorů, ale při jejich pečlivém rozboru zjistíme, že se jedná o postoje, protože při popisu postojů používáme emočně zabarvený jazyk. (Eiser in Hayesová, 2000)

1.2 Charakteristika postojů

G. D. Wilson (In Nakonečný, 1997) uvádí, že postoje jsou:

- podmíněny individuální zkušeností a vlivem kulturního prostředí
- orientovány na hodnoty
- hypotetické konstrukty, jež nelze přímo pozorovat. (z chování a vyslovených mínění jsou odvozovány)

Kohoutek (2002) zmiňuje tříložkový model postojů, který obsahuje afektivní, kognitivní a behaviorální složky. Afektivní složka vyjadřuje emoční (citové) vztahy k předmětu postoje, kognitivní (poznávací) složka vyjadřuje stupeň vědomosti o předmětu postoje a behaviorální (konativní) složka vyjadřuje tendenci jednat ve smyslu postoje.

Krech, Crutchfield a Ballachey (In Nakonečný, 1997) uvádějí, že postoje mají:

- míru valence; ta se projevuje jako kladné nebo záporné posuzování objektu
- míru komplexnosti; od prosté sympatie ke složitému vztahu, od jednoduchého názoru ke složitému poznání
- míru konzistence; tím se rozumí soudržnost kognitivní, emotivní a konativní složky. Vysoká konzistence (soudržnost) se vyskytuje u extrémních postojů (např. antisemitismus, fašismus)

Každý jedinec má však mnoho postojů. Vytváří se tak individuální systém postojů, z nichž některé postoje jsou pro jedince vysoce důležité (centrální postoje), které se vztahují k psychologicky blízkým objektům a některé méně důležité (periferní postoje), které jsou obvykle málo diferencované. Příkladem periferního postoje může být volba prezidenta v sousedním státě, kdy jedinec k dané situaci zaujímá určitý postoj, ale není pro něj důležitý. Naopak příkladem centrálního postoje může být postoj k vlastním dětem, který je pro něj vysoce důležitý.

1.2.1 Funkce postojů

Postoje posilují hodnoty a eliminují pocity úzkosti a tím přispívají k udržení integrace osobnosti. (Nakonečný, 1997)

Smith, Bruner a White (In Hayesová, 2000) tvrdí, že postoje mají tři funkce:

- hodnocení objektů – usměrňují postoje vůči věcem a událostem, takže nemusíme při každém setkání s nimi opakovaně hledat vhodný způsob reakce.
- sociální přizpůsobení – vyjádření postojů a názorů slouží k upevňování sounáležitosti se skupinou. V případě podobného názoru jako mají členové naší referenční skupiny tak dáváme najevo, že se s nimi ztotožňujeme. V případě negativních referenčních skupin svým opačným názorem zdůrazňujeme rozdíl a distanci. To nám pomáhá při sociální identifikaci.
- externalizace – je spojování nevědomých motivů s něčím, co právě probíhá v našem bezprostředním okolí. Takové spojování bývá většinou nevědomé a přispívá k utvoření postoje k určitému vnějšmu objektu. Příkladem může být člověk prožívající vnitřní konflikt z nedostatku stabilních vztahů s druhými lidmi, který může vyjadřovat skepsi vůči instituci manželství.

V odborné literatuře se můžeme setkat i s tvrzením, že postoje mohou mít také adaptivní funkci. McGuire (In Nakonečný, 1997) uvádí následující adaptivní funkce postojů:

- utilitaristické funkce – postoje se stávají prostředky dosahování cílů. (např. přebírání postojů určité skupiny, abychom v ní získali uznání).
- ekonomické funkce – spočívají ve zjednodušení světa na „dobré“ a „špatné“.
- expresivní funkce – postoje mohou zvyšovat nebo upevňovat sebevědomí, umožnit sebevyjádření nebo podporovat určité způsoby chování.
- funkce obrany ega – určité postoje nám mohou pomoci překonat nejistotu, úzkost, vnitřní konflikt. (např. moralizování v oblasti sexu pomáhá redukovat úzkost z vlastních sexuálních tendencí).

Výše uvedená vymezení můžeme plně akceptovat, avšak pro ucelenější vysvětlení problematiky uvádím také funkce postojů podle Bohnera a Wänkeho (In Kollárik, 2004):

- Postoje organizují poznání a vytvářejí naše preference v hodnocení a chování – jde vlastně o shrnutí výše uvedené utilitaristické a ekonomické funkce do jedné.
- Postoje naplňují vyšší psychologické potřeby – tato funkce v podstatě odpovídá McGuiryho expresivní funkci. Postoje tak umožňují lidem formovat svoji identitu prostřednictvím sdělením svých postojů vyjadřujících ideologii či světonázor. (Katz in Kollárik, 2004)

1.2.2 Utváření postojů

Z již dříve uvedené Ajzenovy a Fishbeinovy definice vyplývá, že postoje jsou naučené. Podle těchto autorů postoje získáváme v průběhu běžného sociálního života – od rodiny a od lidí se kterými se stýkáme.

Tajfel naproti tomu vidí vznik postojů v sociální identifikaci, protože ta společně se sounáležitostí se skupinou silně ovlivňuje námi osvojené postoje.

Eysenck a Wilson (In Hayesová, 2000) uvádějí, že postoje jsou z velké části vrozené. Vychází přitom z toho, že vrozené jsou některé rysy osobnosti (např. neuroticismus a stabilita), které utvářejí základ postojů. Dokazují to pozorováním, kdy se u členů určité rodiny objevují podobné rysy a shodné postoje děděné z generace na generaci. Otázkou však zůstává, jestli jsou postoje opravdu děděny biologickou cestou, nebo jestli jsou naučené prostřednictvím rodiny. Neexistují totiž pádné důkazy, které by teorii vrozeného utváření postojů potvrdily.

Proto stejně jako Ajzen a Fishbein předpokládejme, že jsou postoje naučené. To nás ovšem staví před otázku, jak toto učení probíhá.

V zásadě existují dva způsoby jak se postojům naučit (Hayesová, 2000):

- podmiňováním; čili tím, jestli jsme za jejich vyjádření odměněni nebo potrestáni
- napodobováním druhých

Bandura a McDonald (In Hayesová, 2000) při experimentu vyprávěli dětem dvě příběhy. Jedna popisovala sobecké, druhá nesobecké jednání. Po vyslechnutí příběhů jim bylo zadáno za úkol se k nim vyjádřit. Poté byly rozděleny do dvou skupin, z nichž jedna zaslechla do-

spělou osobu, která vyjadřuje odlišný postoj k tomu jejich a druhá skupina dětí dostala za úkol vyjádřit naprosto opačný postoj od svého původního, za nějž byly odměněny. Porovnáním zjistili, že imitací (napodobováním) si postoje osvojujeme lépe než přímým tréninkem (podmiňováním).

Petty a Caccioppo tamtéž uvádějí, že náš postoj se vyvíjí v závislosti s postupným seznamováním se s objektem. To znamená, že když přemýšlíme o něčem, co dobře neznáme, soustředíme se hlavně na fakta. Takový vztah k objektu označují termínem „deskriptivní přesvědčení“. Když se s objektem postupně seznamujeme, utváříme si o něm nějaký názor a odhadujeme jeho další aspekty. Tím si o objektu utváříme soubor „deduktivních přesvědčení“, která dále hodnotíme a tak si utváříme postoj.

Pettyho a Caccioppého teorie ovšem nepočítá s tím, že si mnoho lidí utváří postoje, aniž by s věcí přišli do kontaktu (např. Lidé mající zaujaté postoje vůči Židům, černochům atd.)

1.2.3 Změny postojů

Heiderova teorie kognitivní rovnováhy a disonance uvedená Heyesovou (2000) tvrdí, že lidé se snaží dosáhnout kognitivní rovnováhy (souladu) a usilují o to, aby byly jejich postoje v souladu s jinými postoji. Disonance (nesoulad) mezi postoji vede ke stavu kognitivní nerovnováhy, což může působit jako stresový faktor. Proto se snažíme jednat tak, abychom příčiny disonance eliminovali a to buď změnou situace, nebo změnou jejího chápání.

Newcomb (In Hayesová, 2000) uvádí, že kognitivní disonance vyvolává napětí, jen pokud je pro osobu, která ji pociťuje, vysoce významná. Napětí u nás zřejmě nevyvolá fakt, že máme rozdílné morální postoje s člověkem, kterého téměř neznáme. Zato rozdílné morální postoje mezi manželi nebo rodiči a dětmi mohou napětí způsobit snáze.

Leon Festiger (In Hayesová, 2000, s. 103) v duchu Heiderovy teorie tvrdí: „...*kognitivní disonance je důležitým zdrojem změny postojů. Kognitivní disonance se objeví tehdy, když zjistíme, že si naše postoje nebo přesvědčení odporují – ať už proto, že nejsou vyvážené, (...) nebo proto, že jsou v přímém konfliktu. Se vzniklou tenzí se vyrovnáváme buď změnou jednoho z postojů, nebo přidáním dalšího, který nám umožní interpretovat situaci jiným způsobem.*“

Někteří autoři se na změny postojů dívají spíše z pohledu komunikace, kdy se komunikátor (ten kdo komunikuje) prostřednictvím komunikace snaží vyvolat v příjemci zprávy změnu postoje.

Tento přístup k přesvědčující komunikaci a změně postojů shrnují Petty a Cacioppo (In Kollárik, 2004) do následujících bodů:

- přístupy zdůrazňující podmiňování a modelování – člověk se učí těm postojům, o kterých ví, že budou odměněny. Odměněním se jeho postoj posiluje, potrestání postoj naopak oslabuje.
- přístupy založené na „učení se zprávě“ – nejvíce souvisejí s reklamou. Objasňují, jakou charakteristiku musí mít zdroj komunikace, zpráva či komunikační kanál, aby došlo k ovlivnění nebo změně postoje příjemce. Důležitý je počet argumentů, jejich síla a srozumitelnost, důvěryhodnost zdroje komunikace, ale i inteligence, sebeúcta, pohlaví a osobní charakteristiky příjemce.
- přístupy zaměřené na hodnotící úsudky – spočívají v tom, že námi vytvořené úsudky jsou závislé na porovnání toho, na jakém základě vznikly a závěry bývají často ovlivněny (situací, kontextem). Jinak bude své kuchařské umění hodnotit žena při pozorování svého manžela, který vaří instantní polévku ze sáčku a jinak při sledování profesionální kuchařské soutěže v televizi.
- motivační přístupy – příkladem motivačního přístupu může být situace, kdy se určitý člověk snaží zaujmout, aby druhé přesvědčil o správnosti svého postoje. To se může dít například tak, že nejdříve sdělíme postoje, které jsou totožné s těmi, jaké má naše publikum, čímž si u publika vytvoříme sympatie a teprve potom začneme postupně sdělovat postoje odlišné. Druhým způsobem může být situace, kdy popíšeme naši vlastní změnu postoje od toho, jaký má publikum nyní, k tomu, jaký máme my. (Např.: „Taky jsem jako většina z vás nevěřil, že můžu téměř bez námahy zhubnout 20 kilogramů během jednoho měsíce, než mi kamarád půjčil tento cvičební stroj...“)
- kombinatorické přístupy – Například změna rozhodnutí při politických volbách může být ovlivněna vznikem a kombinací nových přesvědčení (jejichž „pravdivost“ byla podpořena v předvolební kampani), tlakem sociální skupiny (rodina) nebo hodnotícími reakcemi (osobním zájmům).

- atribuční přístupy a sebe-persuaze – atribuční teorie popisují dění, jevy a chování nikoli jako náhodné, nýbrž jim připisují různé významy. Prostřednictvím atribuce se snažíme vysvětlit vlastní chování i chování druhých lidí. Sebe-persuaze znamená sebe-přesvědčování o správnosti našeho počínání, postojů či hodnot.

K sebe-persuazi uvádí Kollárik (2004) příklad autorů Freedmana a Frasiera, kteří požádali obyvatele jedné obytné čtvrti o podepsání petice, která měla být předána senátorům, aby podpořili legislativní změnu přispívající ke zvýšení bezpečnosti v automobilové dopravě. Většina takto oslovených lidí petici podepsala. O několik týdnů později kontaktoval stejné lidi jiný experimentátor, který je požádal o umístění tabule s nápisem "Jezdi opatrně" před jejich dům. Se stejnou žádostí se obrátil i na lidi, kteří nebyli požádáni o podepsání petice. Výsledkem bylo zjištění, že 55 % lidí, kteří byli dříve požádáni o "malou laskavost" v podobě podpisu petice, svolilo k umístění tabule před jejich dům. Ve skupině, která předtím nebyla oslovena, svolilo k umístění tabule jen 17 % lidí. Tento výsledek je interpretován jako soulad s teorií sebe-persuaze.

2 VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ V ČR

V následující kapitole se zabývám vysokými školami a studenty vysokých škol. Účelem je seznámení čtenáře s počty a typy vysokých škol, počty studentů a v praktické části uvedení těchto údajů do souvislostí.

2.1 Vysoké školy

2.1.1 Typy vysokých škol

Vysoké školství je legislativně upraveno v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, který uvádí, že v České republice existují následující tři typy vysokých škol:

- Veřejné vysoké školy – studium je na nich za běžných podmínek umožňováno zdarma. Veřejné vysoké školy se zřizují a ruší pouze zákonem, kdy návrh na jejich založení i zánik musí odsouhlasit parlament ČR.
- Soukromé vysoké školy – studium je na nich zpoplatněno, studenti tedy platí poplatky za studium, tzv. školné. Soukromé vysoké školy mají obvykle právní formu obecně prospěšných společností (o.p.s.), akciových společností (a.s.) či společností s ručením omezeným (s.r.o.) a jejich působení je podmíněno udělením státním souhlasem Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.
- Státní vysoké školy – v ČR existují dvě státní vysoké školy zřízené Ministerstvem obrany (Univerzita obrany v Brně) a Ministerstvem vnitra (Policejní akademie v Praze).

V současné době je v České republice zřízeno 26 veřejných vysokých škol, 2 státní vysoké školy a 44 soukromých vysokých škol. (Pelcová, 2010)

V České republice se podle § 2 zákona č. 111/1998 Sb. dále rozlišují vysoké školy univerzitního (UVŠ) a neuniverzitního (NVŠ) typu.

- Univerzitní vysoké školy – umožňují studium všech typů vysokoškolských studijních programů (bakalářský, magisterský a doktorský program) a často také možnost celoživotního vzdělávání. Na vysokých školách univerzitního typu má důležité postavení praktický výzkum a vývoj.
- Neuniverzitní vysoké školy – umožňují zpravidla jen bakalářské studium a kurzy dalšího vzdělávání. Svou nabídku řídí regionální poptávkou po odborných profesích. Jsou to všechny české soukromé vysoké školy a veřejná Vysoká škola polytechnická Jihlava. (Pelcová, 2010)

2.1.2 Studijní programy

Zákon č. 111/1998 Sb., dále uvádí, že „*vysokoškolské vzdělání se získává studiem v rámci akreditovaného studijního programu podle studijního plánu stanovenou formou studia*“, přičemž studijní programy jsou následující:

- Bakalářský studijní program – je zaměřen na přípravu k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu. V bakalářském studijním programu se bezprostředně využívají soudobé poznatky a metody; obsahuje též v potřebném rozsahu teoretické poznatky. Standardní doba studia včetně praxe je nejméně tři a nejvýše čtyři roky, přičemž studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je zpravidla obhajoba bakalářské práce. Absolventům studia v bakalářských studijních programech je udělován akademický titul „bakalář“ (zkratka „Bc.“ uváděná před jménem), v oblasti umění akademický titul „bakalář umění“ (zkratka „BcA.“ uváděná před jménem).
- Magisterský studijní program – je zaměřen na získání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti; v oblasti umění je zaměřen na náročnou uměleckou přípravu a rozvíjení talentu. Magisterský studijní program navazuje na bakalářský studijní program, kdy standardní doba tohoto studia je nejméně jeden a nejvýše tři roky. V případech, kdy to vyžaduje charakter studijního programu, může být udělena akreditace magisterskému studijnímu programu, který

nenavazuje na bakalářský studijní program. V takovém případě je standardní doba studia nejméně čtyři a nejvýše šest roků. Studium se řádně ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. V oblasti lékařství a veterinárního lékařství a hygieny se studium řádně ukončuje státní rigorózní zkouškou. Absolventům studia v magisterských studijních programech se udělují tyto akademické tituly „inženýr“ (zkratka „Ing.“ uváděná před jménem), „inženýr architekt“ (zkratka „Ing. arch.“ uváděná před jménem), „doktor medicíny“ (zkratka „MUDr.“ uváděná před jménem), „doktor zubního lékařství“ (zkratka MDDr. uváděná před jménem), „doktor veterinární medicíny“ (zkratka „MVDr.“ uváděná před jménem), „magistr umění“ (zkratka „MgA.“ uváděná před jménem) a „magistr“ (zkratka „Mgr.“ uváděná před jménem).

- Doktorský studijní program – je zaměřen na vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo na samostatnou teoretickou a tvůrčí činnost v oblasti umění. Standardní doba studia v doktorském studijním programu je nejméně tři a nejvýše čtyři roky a probíhá podle individuálního studijního plánu pod vedením školitele. Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce, kterými se prokazuje schopnost a připravenost k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti. Disertační práce musí obsahovat původní a uveřejněné výsledky nebo výsledky přijaté k uveřejnění. Absolventům studia v doktorských studijních programech se uděluje akademický titul „doktor“ (zkratka „Ph.D.“ uváděná za jménem), v oblasti teologie akademický titul „doktor teologie“ (zkratka „Th.D.“ uváděná za jménem).

2.2 Student vysoké školy

2.2.1 Přijetí ke studiu a zápis do studia

Přijetí ke studiu upravuje § 48 zákona č. 111/1998 Sb., následovně: „*Podmínkou přijetí ke studiu v bakalářském a magisterském studijním programu je dosažení úplného středního nebo úplného středního odborného vzdělání. Ke studiu v oblasti umění mohou být přijati uchazeči s vyšším odborným vzděláním poskytovaným na konzervatořích. Podmínkou přijetí ke studiu v magisterském studijním programu, který navazuje na bakalářský studijní program, je rovněž řádné ukončení studia v bakalářském studijním programu. (...) Podmínkou přijetí ke studiu v doktorském studijním programu je řádné ukončení studia v magisterském studijním programu a v oblasti umění též získání akademického titulu.*“

Právo na zápis do studia vzniká uchazeči sdělením rozhodnutí o přijetí.

2.2.2 Ukončení a přerušení studia

Studium ve studijním programu může být přerušeno za podmínek, které stanoví studijní a zkušební řád jednotlivých vysokých škol. V době přerušení studia není osoba studentem a právo na opětovný zápis do studia jí vzniká uplynutím doby, na kterou bylo studium přerušeno. Nejdelší celkovou dobu přerušení stanovuje studijní a zkušební řád.

Studium je řádně ukončeno absolvováním studia v příslušném studijním programu a dokladem o ukončení studia a o získání příslušného akademického titulu je vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu.

Dle § 56 zákona č. 111/1998 Sb., se studium dále ukončuje

- zanecháním studia,
- nesplní-li student požadavky vyplývající ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu,
- odnětím akreditace studijního programu,
- zánikem akreditace studijního programu podle § 80 odst. 4,
- vyloučením ze studia podle § 65 odst. 1 písm. c) nebo podle § 67.

2.3 Studenti vysokých škol v roce 2009

V roce 2009 studovalo na 26 veřejných vysokých školách celkem 333 580 osob, z toho 234 604 v prezenční a 77 130 v distanční a kombinované formě. (Český statistický úřad, 2010a)

Na 45 soukromých vysokých školách ve stejném období studovalo 56 357 osob. (Český statistický úřad, 2010b)

Na dvou státních vysokých školách studovalo ve školním roce 2009/2010 4 918 osob. (Český statistický úřad, 2010c)

2.4 Finanční náročnost studia na vysoké škole

Obsahem této podkapitoly jsou výsledky vlastního průzkumu provedeného prostřednictvím webových stránek www.vyplnto.cz. Záměrem je zjistit, jak vysoké jsou náklady na studium vysoké školy a tyto následně uvést do případné souvislosti s provozováním komerčního sexu.

Důvodem pro provedení vlastního průzkumu je neexistence relevantních údajů o finanční náročnosti studia na vysoké škole. Jelikož finanční náročnost studia na vysoké škole není hlavním předmětem mého zkoumání, budeme tento orientační průzkum považovat za finanční kalkulaci.

Tab. 1 - Průměrné měsíční náklady na studium vysoké školy

Ubytování	2 539 Kč
Doprava	609 Kč
Strava	1 229 Kč
Studijní materiály a pomůcky	293 Kč
Kulturní vyžití	699 Kč
celkem	5 369 Kč

Průzkum finanční náročnosti studia na vysoké škole probíhal online po dobu 7 dní a zúčastnilo se jej 261 osob. 170 respondentů uvedlo, že v místě studia vysoké školy nemají trvalé bydliště a bydlí na kolejích či na privatě. 91 respondentů uvedlo, že v místě studia vysoké školy nebo nedalekém okolí mají trvalé bydliště a do školy dojíždějí alespoň jednou týdně.

Na otázku, zda respondenti pobírají stipendium jich 132 (51 %) odpovědělo kladně a 129 (49 %) záporně. Na otázku, jaké stipendium respondenti pobírají, kdy bylo možno uvést

více odpovědí, 125 respondentů odpovědělo „ubytovací“, 9 „prospěchové“, 6 „sociální“, 3 „jiné“ a 1 „zvláštní“.

Na otázku „Studium na vysoké škole je pro mě (popř. moje rodiče) dost finančně náročné“ odpovědělo z celkového počtu 261 respondentů 97 osob (37 %) „souhlasím“, 98 (38 %) „spíše souhlasím“, 9 (3 %) „nesouhlasím“, 41 (16 %) „spíše nesouhlasím“ a 16 (6 %) „nevím“. (Křížan, 2011)

3 KOMERČNÍ SEX

V duchu politické korektnosti a skutečnosti, že slovo prostituce má značně pejorativní konotace, se v poslední době pro označení osob zabývajících se prostitucí používá pojem sexworker (female/male commercial sexworker), česky komerční sexuální pracovnice/pracovník. Ani pojem prostituce nezůstává o nic pozadu a bývá často nahrazen termínem sexbyznys, který akcentuje skutečnost, že v této sféře hrají hlavní roli peníze. (Weiss, 2010)

V této bakalářské práci budu používat jak tradiční termíny prostituce a prostitut/ka, tak i moderní termíny sexuální pracovník/ce, komerční sex či sexbyznys.

3.1 Vymezení pojmů

3.1.1 Prostituce a komerční sex

Slovo prostituce pochází z latinských slov „prostituere“ a „prostere“, která znamenají vydat se všanc, být vystaven, veřejně se nabízet. (König-Hollerwöger, 2009)

Akademický slovník cizích slov (s. 626) definuje prostituci jako *"poskytování pohlavního styku za finanční odměnu, z profese"*. (Petráčková, Kraus, 1995b)

Předchozí definice je příliš obecná. K upřesnění pojmu prostituce může pomoci definice M. Mitlöhnera (1999), který prostituční chování definuje jako poskytování sexu za peníze či jinou odměnu ve formě daru, protekce či protislužby.

Weiss posunuje Mitlöhnerovo vymezení do jiné dimenze, když uvádí, že prostituce je *"hetero- či homosexuální styk (nikoli jen soulož) pro finanční či materiální zisk, nebo jiné výhody."* (Weiss, 2010, s. 639)

Uzel a Mitlöhner (2007, s. 81) definují prostituci jako *"pohlavní styk prováděný za úplatu, přičemž se tímto pohlavním stykem rozumí jakákoliv forma ukájení pohlavního pudu v kontaktu s tělem druhé osoby, bez ohledu na pohlaví účastníků."*

Pro účely této bakalářské práce chápeme prostituci jako Uzel a Mitlöhner, tedy jako sexuální styk provozovaný za účelem finančního zisku, přičemž se tímto pohlavním stykem rozumí jakákoliv forma ukájení pohlavního pudu v přímém kontaktu s tělem druhé osoby.

Nyní vymezím pojem komerční sex pro účely této bakalářské práce. Jak je uvedeno výše, termín komerční sex se používá ve smyslu prostituce. Osobně se ovšem domnívám, že má termín komerční sex širší význam než jako pouhé synonymum nebo eufemismus používaný pro termín prostituce. Pod pojem komerční sex zahrnuji totiž i účinkování v pornografických filmech, kde aktéři sex provozují a dostávají za tuto činnost zapláceno. Sex v takových případech sice není provozován s klientem, který by za styk přímo platil účinkujícím hercům, ale nese rysy finanční motivace.

3.1.2 Pornografie a erotika

Definice pornografie, která ji vysvětluje jako „*zpravidla neumělecké zdůraznění sexu v literatuře a umění vybočující z norem konvenční morálky*“ uvedená v Akademickém slovníku cizích slov (Petráčková, Kraus, 1995b, s. 609) má svou vypovídající hodnotu, avšak pro bližší představu o pojmu pornografie chápeme pornografii jako „*zobrazení nebo prezentaci pohlavních orgánů, pohlavního nebo jiného styku, které veřejně, způsobem ponižujícím lidskou důstojnost a hrubě zasahujícím do dobrých mravů obvykle vyvolává pocit studu a ošklivosti, zvýrazňuje agresi a zvláště intenzivním a vtíravým způsobem patologicky podněcuje sexuální pud.*“ (Chmelík, 2003, s. 47)

Ještě bližší představy dosáhneme, pokud charakterizujeme rozdíl mezi pornografií a erotikou. Akademický slovník cizích slov (1995, s. 203) erotiku definuje jako „*jevy související se sexuální aktivitou, cítěním, prožitky, pohlavní lásku, oblast smyslnosti; její lidsky kultivovaná, kulturou zjemněná sublimace.*“

Chmelík (2003) erotiku chápe jako „*produkt umělecké povahy s intimními náměty podněcujícími estetické zážitky, ale bez vyzývavých až šokujících podnětů*“, přičemž mezi erotikou produkci řadí akty nahých těl žen i mužů včetně zobrazení genitálií. Připouští i zobrazení pohlavního styku pokud:

- je z něj patrný kladný emocionální výraz
- je pohlavní styk výsledkem přirozeného podnětu
- nepobuřuje estetické cítění
- respektuje mužskou a ženskou krásu těla
- neobsahuje násilí, perverzitu či anomálii pohlavního aktu

Rozdíl mezi pornografií a erotikou tedy tkví v tom, že zatímco v pornografických materiálech jsou sexualita, pohlavní styk či genitálie zobrazovány explicitně s jasným záměrem podnítit sexuální pud, v eroticky laděných materiálech se klade důraz na podněcování estetické stránky lidské osobnosti.

Co tedy za komerční sex považovat a co nikoli?

Pro účely této bakalářské práce se bude za komerční sex považovat poskytování sexuálních služeb v outdoor i indoor formách (prostituce pouliční, hotelová, privátní, eskort servis) a účinkování v pornografických filmech.

Za komerční sex se v této bakalářské práci nebude považovat:

- striptýz – dle Bornemana (1994) je striptýz exhibicionistickou formou erotického umění. Striptýz byl původně součástí tradice americké burlesky, ale později po zavedení v Evropě tuto formu ztratil a dnes se používá téměř pro každou formu veřejného obnažování. Obnažování a pohlavní styk nejsou totéž, proto striptýz nenáleží do kategorie komerčního sexu.
- pózování na aktech – akt je Akademickým slovníkem cizích slov (Petráčková, Kraus, 1995a) definován jako zobrazení nahého lidského těla. Nahota a pohlavní styk nejsou totéž, proto ani pózování na aktech neodpovídá komerčnímu sexu.
- erotické filmy a telefonní linky – jak bylo uvedeno výše, erotické materiály mají intimní povahu a za určitých podmínek se v nich připouští i zobrazení pohlavního styku. Pohlavní styk je však ve většině erotických filmů pouze simulovaný a k pohlavnímu styku k němu de facto nedochází. V případě erotických telefonních linek se vždy jedná o sexuální stimulaci prostřednictvím hlasu, čili ani v tomto případě k pohlavnímu styku nedochází.
- live chat – je služba poskytovateli nejčastěji charakterizovaná jako komunikace se zákazníky přes počítač prostřednictvím chatu. Poskytovatele (dívku) klient díky kameře vidí na monitoru svého počítače a za to, že s ním flirtuje, jí platí peníze. Někteří klienti si chtějí jen povídat, většina klientů chce dívku vidět nahou a za to posílají peníze. Čím víc dívka zákazníky baví, tím více většinou vydělává, ale záleží na dívce, co vše bude ochotná klientům předvést.

3.2 Historie prostituce

3.2.1 Mezopotámie

Prostituce se v Mezopotámii rozvíjela v chrámu bohyně Ištar, kde se mladé dívky učily uctívat bohy tancem, zpěvem a chovat se vznešeně. Staly se vlastně školami i domovy zároveň. Obyvatelky chrámu zprvu sloužily božstvu, když byly starší, začaly se propůjčovat mužům, kteří o ně projevíli zájem. Věřily však, že tímto chováním slouží bohům. Starobabylonské zákony znají rozdíl mezi kněžkami sloužícími v chrámech a pouličními prostitutkami. Chrámové dívky, které často pocházely z chudých poměrů, si mohly službou v chrámu vydělat za své služby vlastní peníze, které jim umožňovaly najít si lepšího muže. Některé prostitutky žily ve svých domech, ale nesměly nosit stuhu ani pokrývku hlavy, aby se odlišily od ostatních žen. (Ringdal, 2000)

V Mezopotámii také docházelo k prodeji nevěsty. Nejedná se však o prostituci, ale o zvyk, který je v protikladu s institutem věna. Pokud žena měla věno, stala se dědičkou části majetku svých rodičů, přičemž ji dostala, když se vdala. Tím se stala pro muže atraktivní a v případě nespokojenosti v manželství jí to umožňovalo z manželství vystoupit. Při prodeji nevěsty docházelo k jejímu odkoupení od rodiny, která tak přicházela o pracovní sílu a peníze měly být jakousi kompenzací. (Ringdal, 2000)

3.2.2 Egypt

Ringdal (2000) uvádí, že Egypt nehraje v historii prostituce tak významnou roli jako Mezopotámie. Je tomu tak především proto, že zde nebyl tak silně uctíván kult plodnosti. V Egyptě totiž nebyla tak výrazná bohyně, která by se vyrovnala vlivu mužských bohů. Dalším významným faktorem představuje fakt, že egyptská kultura byla ženám více nakloněná než v jiných kulturách. Ženy zde měly svobodnější postavení, mohly si vybrat manžela a vlastnit majetek.

3.2.3 Starověké Řecko

V klasickém Řecku 5. stol. př. n. l. byla demokracie a kultura na svém vrcholu, avšak ženy žily život zcela jiný. Muži se obklopovali jinými muži ve sféře intelektuální i sexuální, ženy vedly nudný domácí život, těžkou práci vykonávali otroci a obchodní záležitosti byly doménou cizinců.

Demosthenes (in Ringdal, 2000) řekl, že muži mají hetéry pro radost, konkubíny pro potěchu těla a ženy pro zajištění chodu domácnosti. Řeční muži totiž považovali za plnohodnotné ženy pouze hetéry, což byly vzdělané prostitutky.

Athénskému vládce Solónu (asi 638 - 555 př. n. l.) bychom mohli označit za zakladatele sexuálního průmyslu. Zasloužil se o výstavbu budovy a nákup otrokyň, které v ní poskytovaly sexuální služby. Vstupné do této instituce bylo nízké, neboť Solón v ní spatřoval blaho a klid lidu. (Chmelík, 2003)

Ringdal (2000) uvádí, že Řekové dělili sexuální pracovnice do tří kategorií na:

- deiktridy – byly dívky, které se vystavovaly v oknech bordelů. Žily velmi bídě a společnost jimi značně opovrhovala.
- auletridy – byly ženy, které uměly zpívat, hrát na nástroj a tančit. Díky svému uměleckému nadání byly často zvány na ceremoniály či festivaly.
- hetéry – byly ženy, které se mohly svobodně pohybovat na všech místech bez jakéhokoli omezení či opovržení. Tyto nejluxusnější prostitutky byly velmi vzdělané, ovládaly umění konverzace, a proto byly u mužů vysoce vážené a žádané.

3.2.4 Indie

I v Indii se vžila podobná kategorizace prostitutek jako v Řecku. „Vecya“ bylo označení pro levnou pouliční prostitutku, „devadasi“ byla chrámová prostitutka a „ganika“ bylo označení pro luxusní prostitutku. (Ringdal, 2000)

Hinduismus vysoce hodnotí sexuální styk, znásilnění je naopak považováno za velmi nízké. Placený sex se nachází někde uprostřed. Homosexualita, definovaná jako sexuální styk mezi dvěma muži, byla přísným tabu, ovšem pohlavní styk s eunuchem (kastrátem), který při sexu zastával pasivní roli, byl tolerován. (Ringdal, 2000)

Nevěrná manželka byla krutě trestána, naproti tomu na muže z aristokratického prostředí, který nevyhledával společnost prostitutek, se pohlíželo jako na nemužného. (Ringdal, 2000)

3.2.5 Starověký Řím

Římská společnost byla patriarchální, manželství bylo nejvýznamnější institucí, ženy zde požívaly více svobody než ženy v Řecku a byly vzdělané. Římané spatřovali velké rozdíly v lásce a sexu. Lásku chápali jako cit, který by se měl vztahovat na rodiče a rodnou zem, rozvinutá láska k otrokům či prostitutkám byla nežádoucí. Pohled na sex nebyl tak přísný. Sex mohl mít kdokoli s kýmkoli, kdo ho přitahoval a byl svolný. Prostituce v pravém slova smyslu probíhala diskrétně. Často se tak dělo za městskými hradbami. Pouze několik málo prostitutkám bylo umožněno se účastnit veřejného života u příležitosti oslav či svátků. (Ringdal, 2000)

Ke změně došlo v době císařské, kdy prostituce vzkvétala, vzdělané prostitutky již přijímaly klienty ve svých domovech.

Kategorie římských prostitutek byly dle Ringdala (2000) následující:

- metetrix – svobodné ženy žijící přes den běžným životem, které se po večerech živilly poskytováním sexuálních služeb.
- prostibuly – registrované prostitutky
- blitidy – prostitutky pohybující se v laciných hostincích
- dorisky – dívky, které se nahé vystavovaly ve dveřích

3.2.6 Čína

Čínská společnost byla ovlivněna třemi náboženstvími, respektive učením. Byl to buddhismus, taoismus a konfuciánství.

Konfuciánství hlásalo, že by měli muži a ženy žít odděleně. Ženy podle konfuciánů nebyly s to přinášet mužům žádné kulturní ani duševní obohacení. Taoismus naopak vybízel ženy ke stimulaci mužů svou životní silou, zastával placené sexuální služby a podněcoval k sexuálnímu životu. (Ringdal, 2000)

Ringdal tamtéž uvádí, že se čínské prostitutky ve 14. století dělily do tří kategorií. Do nejvyšší patřily vzdělané a kultivované dívky, které doprovázely muže toužící po společenském uznání na cestách nebo důležitých jednáních, do střední náležely prostitutky ve vinárnách a veřejných domech, které byly organizovány do cechů a platily daně. Ve třetí nejnižší kategorii byly prostitutky z ulice. Zdaněno bylo také provozování nevěstinců.

3.2.7 Středověká Evropa

Ve Skandinávii se počátky komerčního sexu datují k období kolem 13. století. Ve městě Dijon na východě Francie žilo v 15. století sto žen, které se živily jako prostitutky a žily buď ve velkých nevěstincích s láznemi, nebo malých domech, které patřily vdovám po řemeslnících. V Benátkách byly prostitutkám vyhrazeny zvláštní městské čtvrti a zřízen dozor na kontrolu prostituce. Podobné prostituční čtvrti byly v 15. století prakticky v každém větším evropském městě. V polovině 16. století byla většina veřejných sexuálních institucí uzavřena. Ženy, které se již prostitucí živit nechtěly či nemohly, měly možnost žít v Magdalenských domovech, kde šily, tkaly a připravovaly se na tradiční roli manželky a matky. (Ringdal, 2000)

Chmelík (2003) uvádí, že se v 15. století objevila nová třída prostitutek – kurtizány. Kurtizána žila v přepychu, byla luxusně oblečena, byla vzdělaná, mluvila několika jazyky, recitovala básně, hrála na hudební nástroj, z čehož je patrné, že se orientovala na nejlepší klientelu.

3.2.8 Jihovýchodní Asie

Muži i ženy si jsou v jihovýchodní Asii rovni, a to jak po stránce ekonomické, tak politické či sexuální. Prostituce zde byla po mnoho staletí neznámým jevem, ale se zavedením islámu a křesťanství putovaly do jihovýchodní Asie spousty evropských, čínských a muslimských obchodníků. Tím se města postupně zvětšovala a rozvinula se nová sexuální kultura v souladu s požadavky a zvyky, které si sem obchodníci přiváželi z domova. Dnes oblast jihovýchodní Asie platí za nejrozvinutější v oblasti komerčního sexu, protože zde nalezneme nejvíce prostitutek v poměru k celkovému počtu obyvatel. (Ringdal, 2000)

Ve druhé polovině 19. století v této oblasti docházelo k otevírání dolů a zakládání plantáží. S těžbou surovin vzkvétal zahraniční obchod, zvýšil se počet obyvatelstva i poptávka po ženách. Ženy, které zde žily se od přistěhovalých evropských a východoasijských prostitutek naučily brát od dělníků, námořníků, obchodníků za poskytnutí sexuálních služeb peníze. (Ringdal, 2000)

3.2.9 Afrika

Evropané obchodovali v 17. a 18. století s africkými náčelníky, kteří dávali najevo svou pohostinnost tím, že nabízeli obchodníkům své manželky. V takových případech zatím nedocházelo k prodeji sexu, protože tyto ženy měly sloužit jako rozptýlení pro posádku obchodních lodí a měly se starat o jejich pohodlí. Až nizozemská Východoindická společnost postavila v Kapském městě v 17. století budovu sloužící k prodeji sexuálních služeb. V budově pracovaly otrokyně, ale označení prostitutky pro ně není vhodné, jelikož to nebyly svobodné ženy a za svou práci nedostávaly zapláceno i přes skutečnost, že zákazníci za služby platili. (Ringdal, 2000)

V Guinei si v 19. století někteří muži pořizovali více manželek, aby sváděly jiné muže. Podle tradice měl totiž muž, jehož žena mu byla nevěrná s jiným mužem, právo po tomto muži požadovat nucené práce nebo pokutu jako kompenzaci za utrpěnou hanbu. Nyní ovšem docházelo ke svádění zcela záměrně a účelem bylo získání peněz a tak se ze staré tradice stala prostituce. Ringdal dále uvádí, že k transformaci kulturních tradic s prvky sexuality v prostituci, jak ji známe z Evropy, docházelo pod vlivem Evropanů a Arabů.

Stavba Suezského průplavu a budování železniční infrastruktury znamenaly odchod mnoha dělníků od kmenů. Ženy, které do té doby pracovaly v zemědělství, je následovaly a postupem času se z nich v těchto oblastech staly prostitutky. (Ringdal, 2000)

3.2.10 Novověká Evropa

V Paříži žilo v roce 1860 podle policejních údajů 30 000 prostitutek, přičemž registrována byla pouze pětina z nich. To znepokojovalo úřady a jako řešení se jevílo omezení prostituce. V sedmdesátých letech 19. století přijaly všechny evropské země francouzskou „réglementation“, což byl předpis ustanovující pravidelné lékařské prohlídky prostitutek. V Marseille a Drážďanech probíhaly prohlídky jednou týdně, v Madridu a Praze jednou za dva týdny. Počet prostitutek se v místech, kde byly proti prostituci zavedeny restriktce, snížil, chovaly se slušněji a netrpěly tolik pohlavními chorobami. Toto období úředních opatření bylo později vystřídáno moralismem, který hlásal, že řešením je posílení rodiny a manželství. Vznikala hnutí za mravnost, která byla vůči prostitutkám silně zaujata, nikoli však proti jejich zákazníkům. Postupně se v těchto hnutích uplatňovaly prvky feminismu, kdy byli všichni muži, lékaře nevyjímaje, nařčeni z ovládnání a ponižování žen. (Ringdal, 2000)

Období světových válek je obdobím zániku nevěstinců, protože moderní společnost upřednostňovala utajenou prostituci za zdmi hodinových hotelů. (Chmelík, 2003)

3.3 Motivace k prostitučnímu chování

König-Hollerwöger (2009) ke vzniku prostituce uvádí následující čtyři teorie:

- teorie prostředí – počátkem 19. století, kdy tato teorie vznikla, bylo zjištěno, že většina prostituujících pochází z nižších vrstev společnosti. Z toho se usuzovalo, že špatné rodinné poměry, špatná výchova, chudoba či alkoholismus vedou k prostitučnímu chování.
- ekonomická teorie – s předchozím tvrzením, že většina prostitutek pochází z nižších sociálních vrstev, se začaly objevovat názory, které korespondovaly s Marxovou a Engelsovou kritikou kapitalismu, hlásající, že v důsledku nízkých mezd se dělnice uchylují k prostituci.
- biologicko-antropologická teorie – koncem 19. a začátkem 20. století se začala prosazovat myšlenka, že příčinou takřka veškerého lidského jednání je biologická dědičnost. Proto i prostituce byla považována za geneticky determinované chování a prostitutky se prostitutkami v podstatě rodí. Také panovalo přesvědčení, že prostituující osoby lze rozpoznat na základě měřitelných údajů a proto se proměřovaly tělesné znaky prostitutek jako výška, postava, objem lebky a genitálie, které měly tuto teorii podpořit.
- opačné názory v ženském hnutí – v 19. století vznikala ženská hnutí, která se nedokázala smířit s tím, že by ženy měly mít povoleno pouze cudné chování a pohlavní styk s manželem, zatímco u mužů se na nevěru a návštěvu bordelů nahlíželo jako na kavalírské chování. Kritizovalo se hlavně používání žen jako sexuálního nástroje a nerespektování jejich individuality.

Výše uvedené teorie mají zcela jistě své opodstatnění, ale vztahují se spíše k situacím panujícím ve společnosti. Naproti tomu Matoušek (2005) rozděluje motivace k prostitučnímu chování z pohledu prostituujících osob do následujících tří kategorií:

- motivace vnějším tlakem – osoby poskytující sexuální služby jsou do této situace vmanipulovány okolnostmi a okolím. Do této kategorie můžeme zařadit dívky, které opustily dětský domov a nemají kam jít. Existují i případy, že mnohé chovanky utíkaly z dětského domova, aby se mohly prostituovat. Dále sem můžeme zařadit ženy, které plní roli jediného živitele rodiny nebo ženy rozvedené, bez partnera, které prostitucí vydělávají peníze na zajištění dětí a živobytí.
- motivace vlastní potřebou – do této kategorie řadíme osoby, které se poskytování sexuálních služeb věnují kvůli svému sklonu k promiskuitnímu chování a práci sexworkera berou do jisté míry jako koníček. Vstup těchto osob do světa sexbyznysu je motivován úvahou „Proč si za to, co dělám rád, nevzít peníze?“.
- motivace racionální rozvahou – do této kategorie náleží osoby, které racionální úvahou dospěly k závěru, že sex je práce jako každá jiná nebo jim vyhovují i jiné atributy prostituce jako například práce v nočních hodinách nebo práce v některých dnech v týdnu. První atribut často vítají matky malých dětí, které přes den zastávají roli řádné matky a v noci se věnují sexuální práci. Druhý nejvíce vyhovuje studentkám, které za několik nocí vydělají dost peněz na to, aby s nimi vystačily po zbytek měsíce.

Proti výše zmíněné motivaci vlastní potřebou vystupují Uzel a Mitlöchner (2007, s. 48), když uvádějí: „*V žádném případě se neseťkáváme s nějakou vyšší úrovní libida nebo nymphomanií prostitutek, které by byly tímto biologicky nějak puženy k provozování své činnosti.*“ Prostituce je tedy podle těchto autorů čistě ekonomicky motivovanou činností.

Samozřejmě nelze vyloučit, že některé ženy poskytující sexuální služby nemají zvýšenou potřebu sexuálního styku, ale pokud takové existují, tvoří zanedbatelnou část z celkového počtu sexworkerů.

3.4 Formy prostituce

Na prostituci a její formy lze nahlížet z různých hledisek a lze ji dělit následujícími způsoby.

3.4.1 Dle poskytovatele

- ženská prostituce
- mužská prostituce
- dětská prostituce

3.4.2 Dle prostředí

Čech a Řezníček (1997) uvádějí rozdělení prostitutek, které se váže k počátku 70. let 20. století v Praze, následovně:

- pouliční prostitutky, které se rekrutovaly především v Rytířské ulici
- hotelové prostitutky, které spolupracovaly s StB (poskytovaly StB informace o svých zahraničních klientech) v hotelech Jalta, Internacional či Alcron
- barové a hotelové prostitutky, kterým „veleli“ recepční nebo číšníci řady dalších hotelů. Tyto prostitutky také poskytovaly své služby na telefonické vyzvání.

Předchozí rozdělení prostituce je z dnešního pohledu diskutabilní a lokální (i když můžeme předpokládat, že se uvedené formy vyskytovaly i mimo Prahu), proto zde uvádím dělení prostituce dle Chmelíka (2003), které přesněji odráží současnou situaci:

- Privátní – sexuální služby jsou poskytovány v bytě samotného klienta. Tato forma prostituce je vykonávána ženami nebo muži „na úrovni“, kteří jsou schopni klienta reprezentovat na společenských akcích, na veřejnosti atd. Klientela osob provozujících tuto formu prostituce je zpravidla malá, relativně stálá a vysoce solventní.
- Hotelová – v zásadě se jedná o podobnou kategorii jako v případě privátní prostituce s tím rozdílem, že zde není klientela stálá a společenská úroveň prostitutek se odvíjí od kategorie hotelů a klientů. Klientelu tvoří převážně cizinci a na prostituci obvykle profitují i další osoby – taxikáři či hotelový personál.

- Bytová – prostituce je provozována ve vlastních bytech prostituujících, často za přítomnosti třetích osob (manžela vystupujícího v roli kuplíře nebo přihlížejících dětí). Tuto formu prostituce nezřídka doprovází majetková trestná činnost (okradení zákazníka) a ohrožování mravní výchovy mládeže (prostituci přihlížejí děti).
- Barová – je provozována v nejrůznějších nočních klubech, „masážních“ salonech nebo erotických klubech a barech. Osoby prostituci provozující bývají často cizinky, které jsou k prostituci přinuceny. Tento druh prostituce se často pojí s obchodem se ženami, násilím, vydíráním a mravnostní trestnou činností, např. znásilněním.
- Pouliční a silniční – je nejviditelnější a nejproblémovější formou prostituce. Věk prostituujících osob bývá často velmi nízký, nízká bývá často i jejich intelektuální úroveň. Jsou známy i případy, kdy na ulici prostituují osoby mentálně zaostalé a sociálně nevyspělé. Prostitutky této kategorie bývají nezřídka závislé na drogách a poskytují sex takřka komukoli a kdekoli. Pro tuto formu prostituce je charakteristický rychlý, anonymní a nejlevnější sex jakéhokoli druhu.

Při srovnání Čechova a Řezníčkova dělení s dělením dle Chmelíka je patrné, že přibyla jedna forma prostituce (privátní) a sex-byznys se z běžných barů a hotelů rozšířil do erotických salonů a klubů k tomuto druhu podnikání přímo určených. Příčinou tohoto vývoje je dle mého názoru možnost svobodného podnikání, která byla umožněna po roce 1989.

Weiss (2010) při dělení sexuálních služeb dle prostředí poskytování do značné míry vychází z Chmelíkova dělení, avšak rozděluje sexuální služby do dvou hlavních kategorií:

- outdoor služby (služby poskytované venku), které jsou charakteristické provozováním v ulicích center měst nebo v ulicích speciálně k tomu určených (tzv. red light districts – čtvrti červených světel), parcích, vlakových nádražích, odstavných parkovištích nebo u silnic
- indoor služby (služby poskytované v budovách), které mohou být provozovány v sex-klubech (v česku označovaných jako night cluby), erotických salonech, striptýzových barech nebo peep show. Ve striptýzových barech a peep show klient sleduje svlékající se ženy, ale často je možno si poté koupit sex. Indoor služby však

mohou být poskytovány méně nápadně v hotelích, barech, privátech (soukromých bytech sloužících k sexuálním službám, kde poskytovatel sexuálních služeb nezřídka sám bydlí) nebo formou eskort servisu, což je sexuální služba, kdy prostitutka za zákazníkem dojíždí např. do bytu nebo hotelu. Služby eskort servisu jsou poskytovány sex-kluby, priváty i agenturami, ale i samostatně pracujícími ženami, které své služby inzerují v novinách, erotických magazínech nebo na Internetu.

3.4.3 Dle sexuální preference

Weiss (2010) rozděluje prostituci dle sexuální preference následovně:

- heterosexuální – je to nejčastější forma prostituce z hlediska sexuální preference, její hlavní částí je ženská prostituce pro mužské zákazníky. Mužská prostituce pro ženské zákazníky není příliš rozšířená, neboť ženy nevyhledávají placený sex tak často jako muži.
- homosexuální – v tomto případě se nejčastěji jedná o mužskou homosexuální prostituci. Ženská homosexuální prostituce není dostatečně zmapována, protože lesbičky tvoří uzavřenou komunitu, ale s přihlédnutím k povaze ženské sexuality (větší výběrovost a vztahovost) lze předpokládat, že ženská homosexuální prostituce se vyskytuje zcela výjimečně.
- dětská

Dle Chmelíka (2003) tvoří homosexuální prostituce samostatnou kategorii, která je poskytována hlavně mladými muži ve věku okolo 18 let. Tato forma prostituce má výrazně komerční charakter a většina prostitutek pochází ze sociálně slabých, disfunkčních či rozvrácených rodin.

Pro úplnost uvádím, že podle Mitlöhnerna (1999) se kromě homosexuální prostituce můžeme setkat také s prostitucí bisexuální a transsexuální, i když jen v omezené míře.

Mitlöhnerovo členění je v kontextu této práce poněkud problematické, jelikož jej nelze jednoznačně zařadit do žádné z výše uvedených kategorií, proto jej budeme chápat jen jako doplňkové, nikoli stěžejní.

Za zmínku jistě stojí fakt, že Pierre Dufour (2003) dělí z historického hlediska prostituci na “přirozenou”, “pohostinnou” a “prostituci jako zdroj obživy”. Proti tomu se staví Nils Johan Ringdal (2000), který tvrdí, že takové dělení prostituce je překrucování dějin, protože “přirozená prostituce” je ve své podstatě promiskuita, podobně jako je “pohostinná prostituce” zcela běžným kulturním jevem v málo lidnatých a chudých společnostech (např. Eskymáci, severoameričtí Indiáni). V témže díle Ringdal uvádí, že jsou známy mnohé společnosti bez prostituce (např. Egypt, jihovýchodní Asie), kam se prostituce dostala později.

3.5 Dětská prostituce a pornografie

Ačkoliv by téma dětské prostituce a pornografie bez potíží vydalo na celou bakalářskou práci, budu se zde zabývat jen vybranými problémy.

3.5.1 Dětská prostituce

Podle Vaníčkové aj. (1999) jsou hlavními faktory přispívající k dětské prostituci

- konzumní přístup k životu – reklama a média vyvolávající touhu něco vlastnit často vedou lidi, kteří nerespektují práva dětí a nevidí v nich žádnou hodnotu, k tomu, aby je vyměnili za něco jiného, po čem touží. Někdy se prodávají samy děti, aby získaly peníze a vyrovnaly se tak svým vrstevníkům nebo získaly peníze na to, co jinak získat nemohou.
- nízké sociální postavení dívek a žen – v důsledku toho dochází v mnoha zemích světa k sexuálnímu zneužívání, týrání, násilí v rodině, incestu a zanedbání péče dětí, které jsou považovány za zboží, jež lze prodat či koupit.
- rozvoj služebních cest a cestovního ruchu – obchodníci na služebních cestách a turisté přinášejí chudým ekonomikám, které počítají s turistickým ruchem jako s hlavním zdrojem příjmů, finanční prostředky. Obyvatelé těchto států často podporují sexuální styky s dětmi, což vede k tomu, že se tyto státy stávají vyhledávanými destinacemi sexuálních turistů.

Právní řád České republiky neobsahuje zvláštní ustanovení, které by postihovalo prostituci dospělých osob, natož prostituci dětskou. To ovšem neznamená, že dětská prostituce trestána není. Ta je postihována dle § 189 o trestném činu kuplířství zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Za trestný čin kuplířství je dle výše uvedeného paragrafu trestního zákona postihován ten *“kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným“*, za což mu hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až čtyři léta.

3.5.2 Dětská pornografie

Vaničková aj. (1999, s. 93) uvádí, že dětská pornografie je definována jako *“jakýkoli zvukový nebo obrazový materiál, který používá děti v sexuálně implicitním kontextu”*, přičemž obrazovou pornografií se rozumí zobrazení dítěte při výslovné sexuální činnosti ať už skutečné či simulované, nebo oplzlé vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojení uživatele. Zvukovou pornografií se dle stejných autorů tamtéž rozumí používání jakýchkoli zvukových prostředků užívajících dětský hlas, skutečný či simulovaný, za účelem sexuálního uspokojení uživatele.

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií je postihováno podle § 192, odst.1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kdy pachatelem se stává ten, *„kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě“*.

Zneužití dítěte k výrobě pornografie je postihováno podle § 193, odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kdy pachatelem se stává ten, *„kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle“*.

3.6 Typologie sexuálních pracovníků

Stejně jako rozlišujeme několik forem prostituce, rozlišujeme i několik typů sexworkerů.

Weiss (2009) uvádí tři základní typy:

- Profesionálové – poskytování sexuálních služeb je pro ně zaměstnání na plný úvazek. Dodržují sebou stanovená pravidla týkající se pracovní doby, provozovaných sexuálních praktik či výši odměny. Mají od svého zaměstnání odstup, málo se citově vážou. Pracují většinou v indoor službách.
- Poloprofesionálové – poskytování sexuálních služeb je pro ně přechodné zaměstnání nebo přivýdělek. Sebou stanovené hranice práce nedodržují, často bývají pod ekonomickým tlakem, velkou část výtěžku odevzdávají pasákovi, rodině nebo jej rychle utrací. Tvoří největší skupinu a pracují v outdoor i indoor službách.
- Amatéři – poskytují sexuální služby příležitostně a v zásadě se dají rozdělit na dvě podskupiny. První podskupinu tvoří dívky, které jsou často na útěku z domova nebo výchovného ústavu, bývají závislé a prostituují se za peníze, drogy nebo místo v partě. O rizicích, stejně jako pravidlech sexuální práce nepřemýšlejí. Druhá podskupina je tvořena staršími ženami hledajícími dobrodružství nebo jednorázovou finanční výpomoc. Tyto ženy se upraví a vyražejí do center měst za zábavou, případnému výtěžku se nebrání a nezřídka podstupují nechráněný sex. Amatéři pracují většinou v outdoor službách nebo barech a hernách.

3.7 Typologie klientů

Zákazníky sexworkerů rozděluje Weiss (2009) následovně:

- Experimentátoři – chtějí zažít něco, čeho se jim v běžném sexuálním životě nedostává. Sex chápe jako adrenalinový sport, hledá dobrodružství.
- Konzumenti – chtějí se odreagovat (např. řidiči dálkové dopravy), proto vyhledávají sex bez závazků. O prostitutkách hovoří jako o levnější variantě manželky či přítelkyně.
- Pacienti – mívají zvýšený sexuální apetit, často trpí sexuální dysfunkcí nebo vyžadují provozování sexuálních praktik, o kterých se svým partnerkám či manželkám stydí říct.

- Romantici – nevyžadují primárně sexuální styk, chtějí si často jen popovídat a zajímají se o životní příběh prostitutky. Někteří sní o tom, že dívku vyvedou z prostředí prostituce a zajistí jí lepší život.

König-Hollerwöger (2009) tvrdí, že kolik je různých mužů, tolik je různých sexuálních zákazníků. Proto nepodává ucelenou typologii, ale uvádí, že zákazníci vyhledávající prostitutky na ulicích upřednostňují anonymitu, hledají dobrodružství s přesvědčením, že jde o dobývání či lov „nejlepší“ prostitutky. Zmiňuje se také o sexuálních turistech přicházejících do pohraničních částí České republiky ze sousedních států, kteří doma žijí spořádaným společenským životem a zde se sexuálním stykem s prostitutkou zbavují sexuální a duševní frustrace. Jiní podle něj vyhledávají mladé dívky nebo těhotné ženy a často tak popouští uzdu svým zvráceným sexuálním touhám.

3.8 Přístupy k prostituci

Právní přístup k prostituci je trojí:

Aboliční přístup – prostituce ve smyslu poskytování sexuálních služeb za úplatu postihována není. Postihovány jsou jevy doprovázející prostituci (např. nucení k prostituci, kuplířství, obchod se ženami, šíření pohlavních chorob). Aboliční přístup tedy prostituci nezakazuje, ani nepovoluje. (např. Česká republika, Španělsko, Francie, Spojené Království)

Represivní přístup – prostituci chápe jako trestný čin a zakazuje ji, přičemž postihování mohou být jak klienti, tak i samotné prostituující osoby. (např. Švédsko, Irsko, Polsko)

Reglementační přístup – spočívá v legalizaci prostituce jako řádného podnikání, které je podřízeno státní kontrole a zahrnuje sociální, zdravotní a preventivní zabezpečení prostituujících osob. (např. Nizozemí, Německo, Dánsko). (Generation Europe, 2005)

Jakkoli se může zdát reglementační přístup k prostituci pokrokový a přinášející jisté výhody (daňové odvody do státního rozpočtu, minimalizace zdravotních rizik), existuje i řada úskalí a nevýhod spojených s tímto přístupem. Především se jedná o fakt, že vykonávat prostituci jako legální živnost je ochotna jen malá část prostituujících osob. Dalším problémem je stanovení výše zdanění této činnosti a skutečnost, že by se placený sex povýšil na institucionalizovanou činnost, což by mohlo ve společnosti vyvolávat představu, že sex

za peníze je legitimní společenskou potřebou, kterou by měl stát zajišťovat a vykonávat nad ní dozor. (Uzel, Mitlöhner, 2007)

3.8.1 Přístupy k prostituci v rámci Evropské unie

V České republice a Estonsku neexistují žádné zákonné normy upravující problematiku prostituce jako takové.

V Irsku, Polsku, Litvě a Švédsku (nelegálnost prostituce se vztahuje na zákazníka) je prostituce nelegální.

Prostituce není nelegální (není kriminalizovaná nebo je legalizována) v následujících státech:

- Itálie, Lucembursko, Portugalsko, Finsko, Francie, Lotyšsko, Bulharsko – zde je však nucení k prostituci kriminalizováno
- Španělsko – nucená prostituce je nelegální
- Spojené Království Velké Británie a Severního Irsku – zde je možno vykonávat prostituci „nezávisle“ a bez narušování veřejného pořádku

Prostituce jako profese je zavedena v Nizozemí, Rakousku, Německu a Dánsku. (Generation Europe, 2005)

3.9 Nebezpečí spojená s komerčním sexem

Není pochyb o tom, že provozování komerčního sexu s sebou přináší různá rizika, kterým musí sexworker, klient a v důsledku i celá společnost čelit. Nejzávažnějšími jsou týrání, vydírání, sexuální zneužívání, pohlavně přenosné choroby a drogová závislost.

3.9.1 Drogy

J. J. Potterat (In Weiss, 2010) uvádí, že v USA je 40-85 % prostitutů a prostitutek drogově závislých, přičemž u těch náležejících do „nižší třídy“ předchází pravidelné užívání drog vstupu do sexbyznysu. U sexworkerů z „vyšší kategorie“ je tomu naopak. Z toho se dá při srovnání s již dříve uvedeným soudit, že osoby drogově závislé se často uchylují k prostituci na ulici, aby získaly peníze na drogy, zatímco sexworkeri se stávají drogově závislími, aby se se svou společenskou rolí vyrovnali.

V odborné literatuře se ovšem můžeme setkat i s názorem, že užívání drog prostitutkami je stejně diferencované jako celý sexuální průmysl a tvrzení, že je většina prostitutek drogově závislá, je chybné zobecnění. (Uzel, Mitlöhner, 2007)

3.9.2 Pohlavně přenosné nemoci

Uzel a Mitlöhner (2007) uvádějí, že v otázce pohlavně přenosných nemocí panují stejné rozdíly jako v případě drogové závislosti. S výjimkou narkomanek se podle nich prostitutky na Západě starají o své zdraví.

Výše zmíněná slova do jisté míry potvrzuje výroční zpráva občanského sdružení Rozkoš bez rizika za rok 2008, kde se uvádí, že z celkového počtu 685 vyšetření na syfilis provedených v roce 2008 sdružením Rozkoš bez rizika jich bylo pozitivních 24. (Rozkoš bez rizika, 2009)

Problematika pohlavně přenosných nemocí je legislativně upravena v § 155 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. Dle výše uvedeného paragrafu je pachatelem trestného činu ohrožení pohlavní nemoci ten, „*kdo jiného vydá, byť i z nedbalosti, nebezpečí nákazy pohlavní nemoci*“. Pro účely trestního práva jsou nakažlivé nemoci uvedeny v nařízení vlády 453/2009 Sb.

3.9.3 Násilí

Psychickému i fyzickému násilí jsou vystaveny především ženy, které byly obchodovány a k prostituci přinuceny.

Jedná se většinou o ženy a dívky, kterým byla přislíbena práce servírek nebo hostesek, avšak po příjezdu na místo určení jsou přinuceny k prostituci. Kuplíři obětem odeberou cestovní pas a veškeré doklady, vyhrožují udáním na policii pro nelegální pobyt, fyzicky a psychicky oběti týrají, odpírají jim jídlo i pití a často dochází ke znásilnění. (Chmelík, 2003)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE

Praktická část obsahuje empirické šetření tématiky postojů studentů vysokých škol zjištěné v Brně a ve Zlíně. V Brně probíhal výzkum na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity, ve Zlíně na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je proniknout do dané problematiky a zmapovat postoje studentů vysokých škol ve Zlíně a v Brně ke komerčnímu sexu

Mezi dílčí výzkumné cíle patří:

- zjistit, zda u studentů vysokých škol v Brně a ve Zlíně existují rozdíly v chápání komerčního sexu.
- zjistit, zda se liší postoje studentů vysokých škol ke komerčnímu sexu v závislosti na městě, ve kterém studují.

4.2 Druh výzkumu

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolil kvantitativní druh výzkumu.

4.2.1 Časový průběh výzkumu

První etapa předvýzkumu proběhla v květnu 2010 prostřednictvím webových stránek www.vyplnto.cz za účelem ověření smysluplnosti a správnosti otázek uvedených v dotazníku. Druhá etapa předvýzkumu proběhla v prosinci 2010, kdy bylo studentům Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně rozdáno 20 dotazníků v tištěné podobě za účelem ověření správnosti nové verze dotazníku.

Vlastní dotazníkové šetření ve Zlíně i v Brně proběhlo v únoru 2011.

4.3 Výzkumná metoda

Při výzkumné práci jsem použil metodu dotazníkového šetření, neboť umožňuje rychlé získání dat od velkého počtu respondentů. Gavora (In Chráska 2007, s. 163) dotazník vymezuje jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“.

Dotazník, který je uveden v příloze PI, obsahuje celkem 18 otázek, z nichž 17 je uzavřených a jedna otevřená.

Pro zkoumání postojů jsem nezvolil běžně používanou Likertovu pětistupňovou škálu, jelikož se domnívám, že by respondenty mohla od vyplňování odradit. Proto jsem použil vlastní škálu, ve které se objevují možnosti „mám pochopení“ pro kladný postoj respondenta ke zkoumanému jevu, „nevadí mi“ pro neutrální postoj, „opovrhují“ pro záporný postoj a „nedokážu posoudit“ pro případ, kdy není respondent schopen odpovědět.

4.4 Způsob zpracování dat

Data získaná z dotazníků jsem vyhodnotil metodou čárkování (kromě otázky č. 18, kterou jsem vyhodnotil metodou trsů) a následně zpracoval pomocí počítačových programů Microsoft Office Word 2010 a Microsoft Office Excel 2010. Absolutní četnosti zjištěných údajů byly zpracovány do podoby tabulek, relativní četnosti vybraných údajů byly znázorněny pomocí grafů.

K testování významnosti jsem použil test nezávislosti chí-kvadrát χ^2 na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Pro takto testovaná data jsem sestavil kontingenční tabulky, kde čísla uvedená bez závorek vyjadřují pozorované četnosti P a čísla uvedená v závorkách představují očekávané četnosti O , které jsou „teoretické“ a vypočítají se vynásobením odpovídající marginální četnosti Σ s příslušnou četností P a následným vydělením tohoto součinu celkovou četností. Pro každé pole jsem dále vypočítal hodnotu $\frac{(P - O)^2}{O}$, jejichž celkový součet dává hodnotu testového kritéria χ^2 . Pro posouzení vypočítané hodnoty χ^2 , která je ukazatelem velikosti rozdílu mezi skutečností a vyslovenou nulovou hypotézou, je potřeba určit počet stupňů volnosti tabulky. Pro tabulku s r řádky a s sloupci se počet stupňů volnosti určuje podle vzorce $f = (r-1) \cdot (s-1)$. Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti jsem v tabulce hodnot testového kritéria chí-kvadrát našel kritickou hodnotu testového kritéria. Při srovnání kritické hodnoty uvedené v tabulce s vypočítanou

hodnotou jsem zjistil, jestli existuje nebo neexistuje statisticky významný rozdíl mezi měřenými hodnotami. V případě, že je vypočítaná hodnota vyšší než kritická hodnota uvedená v tabulce, existuje statisticky významný rozdíl mezi pozorovanými jevy. V případě, že je vypočítaná hodnota nižší nebo rovna kritické hodnotě, nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi pozorovanými jevy. (Chráska, 2007)

4.5 Výzkumný problém

Pro svou bakalářskou práci jsem stanovil tento výzkumný problém:

Postoje studentů vysokých škol v Brně a ve Zlíně ke komerčnímu sexu.

4.5.1 Výzkumné otázky

Na základě stanoveného výzkumného problému a výzkumného cíle jsem stanovil následující výzkumné otázky

- Setkali se studenti vysokých škol v Brně a ve Zlíně s pojmem komerční sex?
- Jak chápou studenti vysokých škol v Brně a ve Zlíně pojem komerční sex?
- Mají studenti vysokých škol v Brně a ve Zlíně aktivní zkušenosti s komerčním sexem?
- Jaké jsou postoje studentů vysokých škol v Brně a ve Zlíně k osobám provozujícím komerční sex?

4.5.2 Stanovení hypotéz

H₁: Předpokládám, že se s pojmem komerční sex setkalo alespoň 60 % studentů.

H₂: Předpokládám, že pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit alespoň 80 % studentů.

H₃: Předpokládám, že aktivní zkušenosti s komerčním sexem mají ve větší míře studenti v Brně než ve Zlíně.

H₄: Předpokládám, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá alespoň 30 % studentů.

4.6 Rozbor výzkumného vzorku

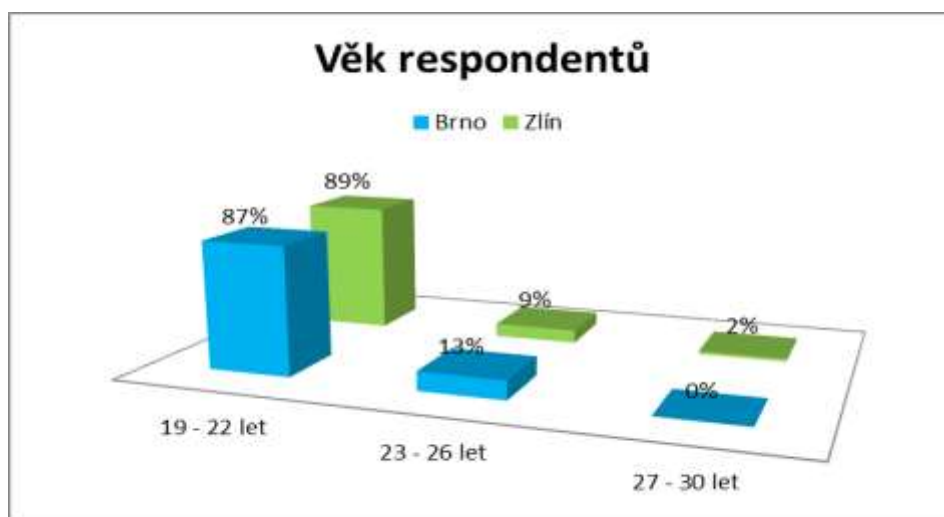
Respondenty byli studenti Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně a studenti Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Důvodem pro vybrání respondentů z řad studentů Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity je snaha o porovnání postojů dvou skupin respondentů, kteří studují na fakultě s humanitním zaměřením.

Při výzkumu bylo rozdáno studentům v Brně a ve Zlíně celkem 240 dotazníků v poměru 1:1. Pro výzkum bylo ze všech rozdaných dotazníků použitelných 202 (97 pro Brno, 105 pro Zlín).

Tab. 2 - Věk respondentů

Věk	Brno	Zlín	celkem
19-22 let	84	93	177
23-26 let	13	10	23
27-30 let	0	2	2
<i>celkem</i>	<i>97</i>	<i>105</i>	<i>202</i>

Z hlediska věku byla nejvíce zastoupena skupina 19-22 let, která čítala 177 osob (84 v Brně, 93 ve Zlíně). Druhou nejpočetnější skupinou byly osoby ve věku 23-26 let, kterou tvořilo 23 respondentů (13 v Brně, 10 ve Zlíně). Věková kategorie 27-30 let byla zastoupena pouze dvěma respondenty ze Zlína.

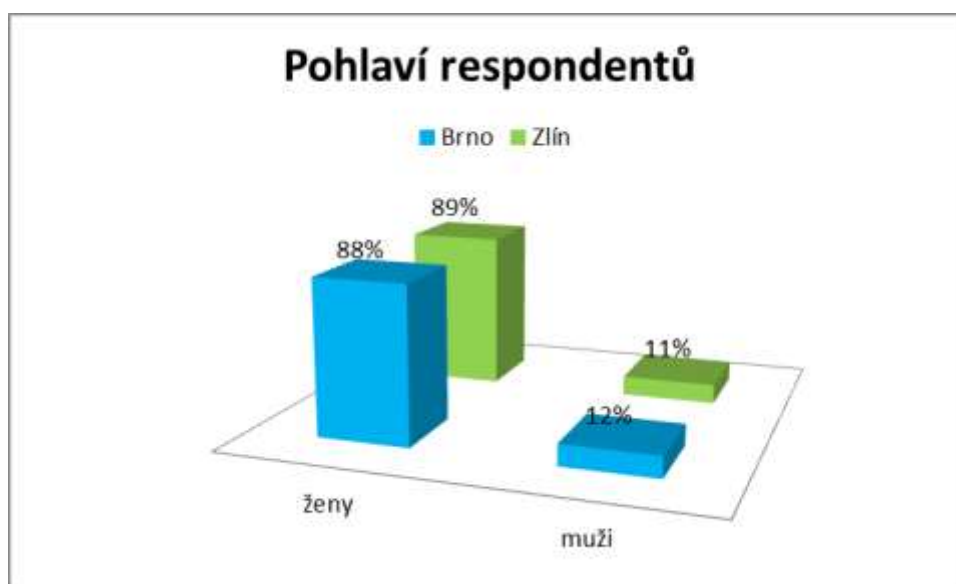

Graf 1 - Věk respondentů

Tab. 3 – Pohlaví respondentů

Pohlaví	Brno	Zlín	celkem
žena	82	93	175
muž	15	12	27
celkem	97	105	202

Z hlediska pohlaví výrazně převažovaly ženy, kterých bylo celkem 175 (82 v Brně, 93 ve Zlíně). Mužů bylo 27 (15 v Brně, 12 ve Zlíně).

Graf 2 – Pohlaví respondentů

Rozdíly mezi zastoupením žen a mužů jsou stejně výrazné v Brně i Zlíně. Důvodem je zřejmě fakt, že humanitní obory zaměřené na pedagogiku studují většinou ženy.

Tab. 4 - Náboženské vyznání respondentů

Vyznání	Brno	Zlín	celkem
věřící	40	44	84
ateista	57	61	118
celkem	97	105	202

Z celkového počtu 202 respondentů bylo 84 věřících (40 v Brně, 44 ve Zlíně) a 118 ateistů (57 v Brně, 61 ve Zlíně).

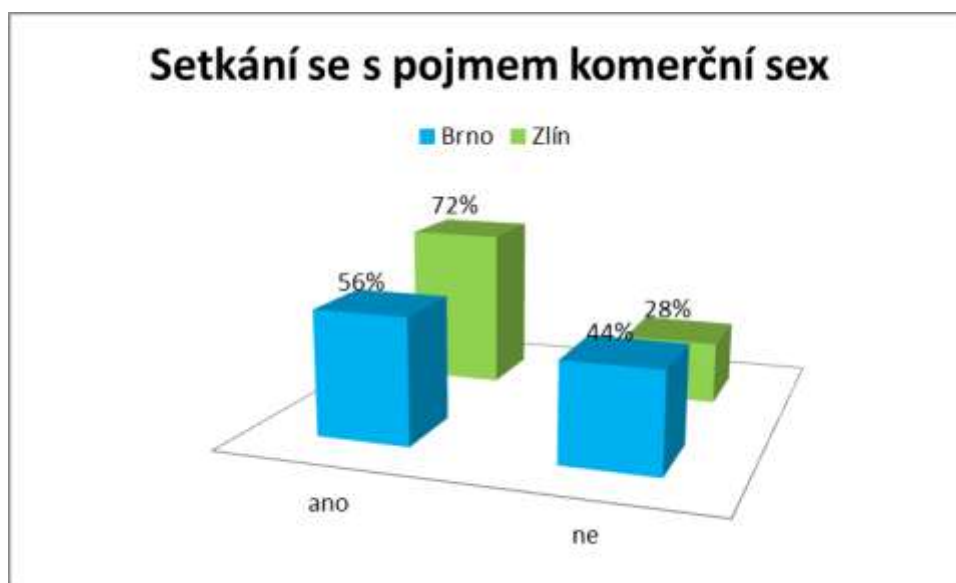
Graf 3 - Náboženské vyznání respondentů

Zastoupení ateistů ve výzkumném vzorku je vyšší než zastoupení věřících a to jak v Brně, tak ve Zlíně. Zajímavý je fakt, že relativní počty ateistů i věřících jsou v obou městech takřka stejné.

Tab. 5 - Setkání se s pojmem komerční sex

Setkání	Brno	Zlín	celkem
ano	54	76	130
ne	43	29	72
celkem	97	105	202

Na otázku, zda se respondenti někdy setkali s pojmem komerční sex, kladně odpovědělo 130 osob (54 v Brně, 76 ve Zlíně). 72 (43 v Brně, 29 ve Zlíně) respondentů uvedlo, že se s pojmem komerční sex neseťkalo.

Graf 4 - Setkání se s pojmem komerční sex

S pojmem komerční sex setkalo 72 % studentů ve Zlíně a 56 % studentů v Brně. Výrazně vyšší rozdíl v případě odpovědi „ano“ zjištěný ve Zlíně může být zapříčiněn faktem, že FHS UTB ve Zlíně má nižší počet studentů než PdF MU v Brně a zpráva o probíhajícím výzkumu v oblasti komerčního sexu se rozšířila mezi studenty FHS.

Tab. 6 - Vymezení komerčního sexu

Forma	Brno	Zlín	celkem
akty	23	11	34
striptýz	29	20	49
erotické filmy	51	55	106
pornografické filmy	80	85	165
pouliční prostituce	56	61	117
noční kluby	62	69	131
eskort servis	28	28	56
jiná	2	4	6
celkem	331	333	664

Při vyplňování otázky „Která z níže uvedených činností dle vás odpovídá komerčnímu sexu?“ bylo možno uvést více než jednu odpověď. Proto bylo k této otázce uvedeno celkem 664 odpovědí (331 v Brně, 333 ve Zlíně), jejichž bližší struktura je patrná z výše uvedené tabulky č. 5.

Jako jinou formu respondenti uváděli erotické telefonní linky a live chaty.

Graf 5 - Vymezení komerčního sexu

V otázce vymezení komerčního sexu se počty odpovědí v závislosti na městě, kde respondenti studují vysokou školu, příliš nelišily, ve dvou případech se dokonce shodovaly.

Tab. 7 - Znalost sexworkera

Znalost	Brno	Zlín	celkem
ano	20	18	38
ne	77	87	164
celkem	97	105	202

Na otázku „Znáte někoho ve vašem okolí, kdo provozuje komerční sex?“ odpovědělo kladně 38 respondentů (20 v Brně, 18 ve Zlíně) a záporně 164 respondentů (77 v Brně, 87 ve Zlíně).

Graf 6 - Znalost sexworkera

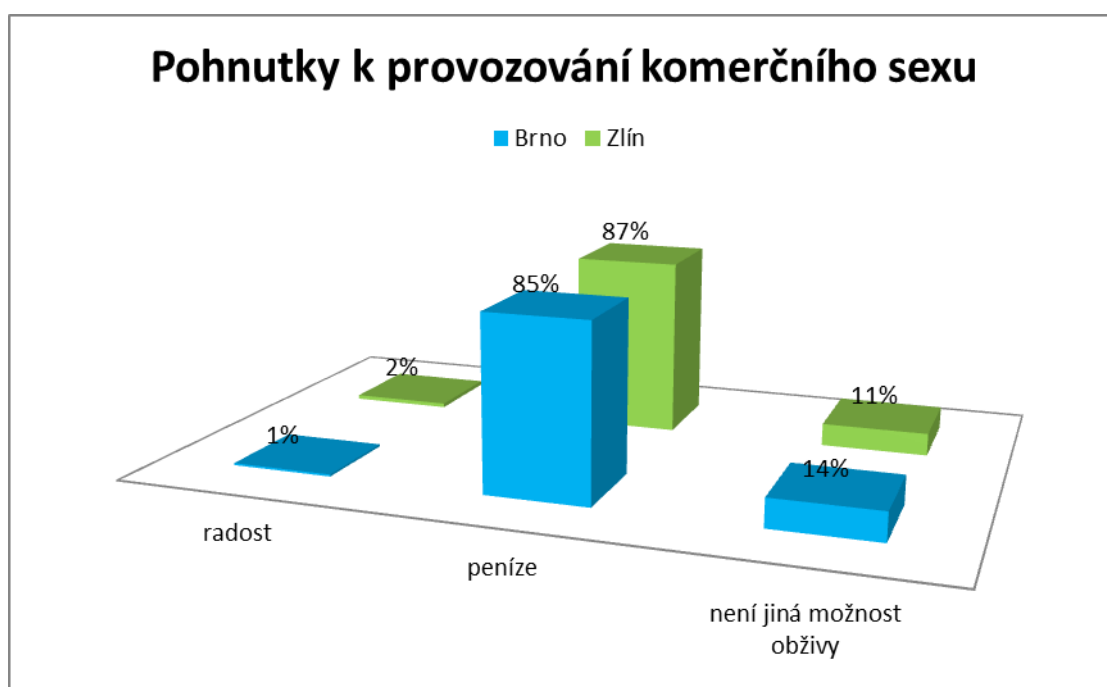
Při pohledu na Graf 6 je patrné, že v obou městech zná ve svém okolí osobu provozující komerční sex asi pětina dotázaných.

Tab. 8 - Pohnutky k provozování komerčního sexu

Pohnutka	Brno	Zlín	celkem
radost	1	2	3
peníze	82	91	173
není jiná možnost obživy	14	12	26
celkem	97	105	202

Na otázku „Myslíte si, že většina lidí provozujících komerční sex tak činí“ výrazná většina respondentů 173 (82 v Brně, 91 ve Zlíně) uvedla možnost „protože je to nejjednodušší cesta k vydělání peněz“, 3 respondenti (1 v Brně, 2 ve Zlíně) odpověděli „pro radost“ a 26 (14 v Brně, 12 ve Zlíně) „protože pro ně neexistuje jiná možnost obživy“.

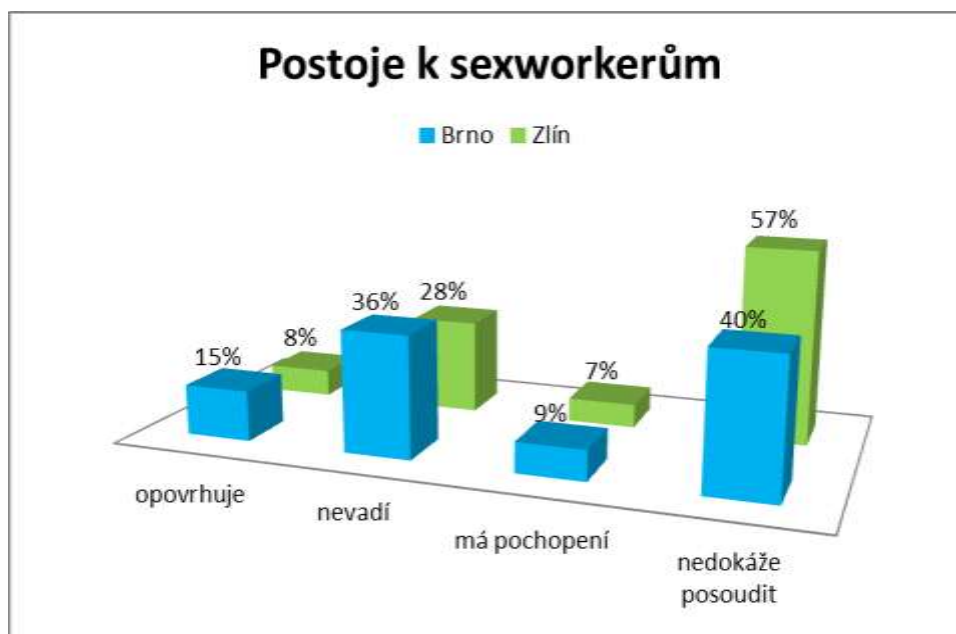
Graf 7 - Pohnutky k provozování komerčního sexu

Odpovědi na otázku „Myslíte si, že většina lidí provozujících komerční sex tak činí“ se opět v jednotlivých městech příliš nelišily. Přes osmdesát procent (86 %) všech studentů se domnívá, že hlavním motivem k provozování komerčního sexu je vidina snadno vydělaných peněz, 13 % studentů se domnívá, že lidé provozují komerční sex, protože pro ně neexistuje jiná možnost obživy. Zbytek studentů se domnívá, že lidé provozující komerční sex tak činí pro radost.

Tab. 9 - Postoje k sexworkerům

Postoj	Brno	Zlín	celkem
opovrhuje	14	9	23
nevadí	35	29	64
má pochopení	9	7	16
nedokáže posoudit	39	60	99
<i>celkem</i>	<i>97</i>	<i>105</i>	<i>202</i>

Na otázku „Jaký postoj zaujímáte k osobám provozujícím komerční sex?“ 23 respondentů (14 v Brně, 9 ve Zlíně) odpovědělo „opovrhují jimi“, 64 (35 v Brně, 29 ve Zlíně) „nevadí mi“, 16 (9 v Brně, 7 ve Zlíně) „mám pro ně pochopení“ a 99 (39 v Brně, 60 ve Zlíně) „nedokážu posoudit“.

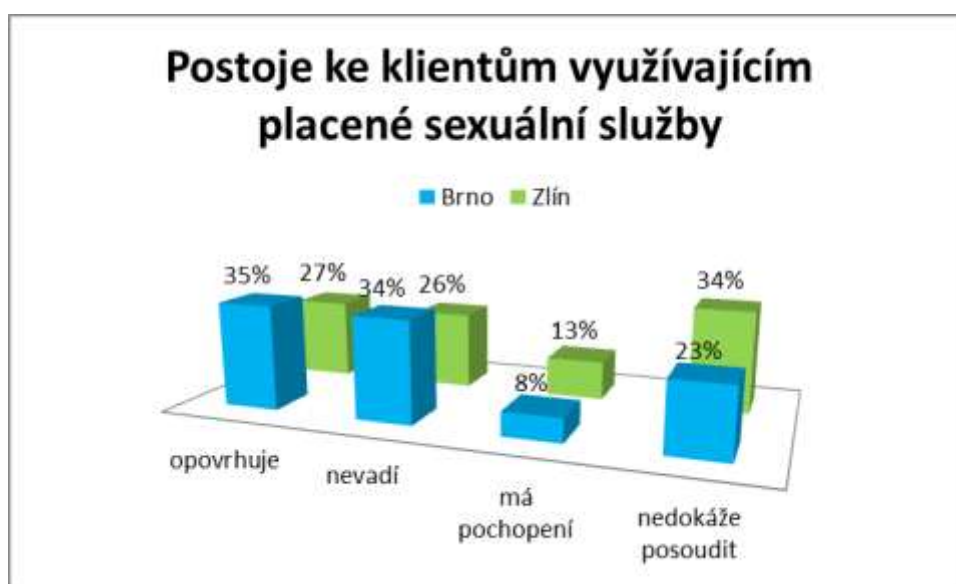
Graf 8 - Postoje k sexworkerům

Velká nerozhodnost při otázce zkoumající postoje k osobám provozujícím komerční sex panovala mezi studenty ve Zlíně (57 %). Naproti tomu v Brně nedokázalo svůj postoj vyjádřit 40 % respondentů. Zajímavé je zjištění, že největší část zbývajících respondentů označila svůj postoj k sexworkerům jako neutrální a to jak v Brně, tak ve Zlíně.

Tab. 10 - Postoje ke klientům využívajícím placené sexuální služby

Postoj	Brno	Zlín	celkem
opovrhuje	34	28	62
nevadí	33	27	60
má pochopení	8	14	22
nedokáže posoudit	22	36	58
celkem	97	105	202

V případě otázky „Jaký zaujímáte postoj k osobám platicím za sex?“ byla četnost odpovědí „nedokážu posoudit“ menší než v předchozí otázce zkoumající postoje k sexworkerům. Celkem tedy na uvedenou otázku opovědělo 58 respondentů (22 v Brně, 36 ve Zlíně) „nedokážu posoudit“, 22 (8 v Brně, 14 ve Zlíně) „mám pro ně pochopení“, 60 (33 v Brně, 27 ve Zlíně) „nevadí mi“ a 62 (34 v Brně, 28 ve Zlíně) „opovrhují jimi“.

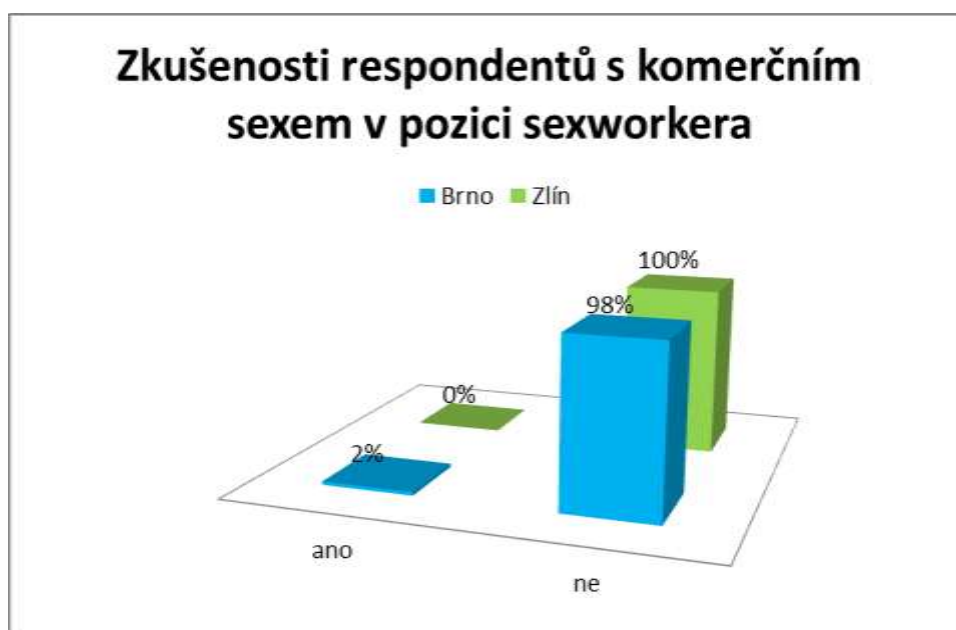
Graf 9 - Postoje ke klientům využívajícím placené sexuální služby

Struktura odpovědí na otázku zjišťující postoje ke klientům platicím za sexuální služby byla odlišná než na otázku týkající se postojů k osobám tyto služby poskytujícím. Větší nerozhodnost panovala opět ve Zlíně (34 %) než v Brně (23 %), avšak největší část zbývajících respondentů označila svůj postoj ke klientům v sexbyznysu jako negativní či jako neutrální. Dalo by se říci, že část těch, kteří v předchozí otázce vztahující se k sexworkerům nebyli schopni svůj postoj jasně definovat, zaujali ve vztahu ke klientům sexworkerů negativní postoj.

Tab. 11 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici sexworkera

Zkušenost	Brno	Zlín	celkem
ano	2	0	2
ne	95	105	200
celkem	97	105	202

Na otázku „Nechal/a jste si za sex někdy zaplatit?“ odpověděli pouze dva respondenti v Brně „ano“. Ostatní respondenti (95 v Brně, 105 ve Zlíně) uvedli odpověď „ne“.

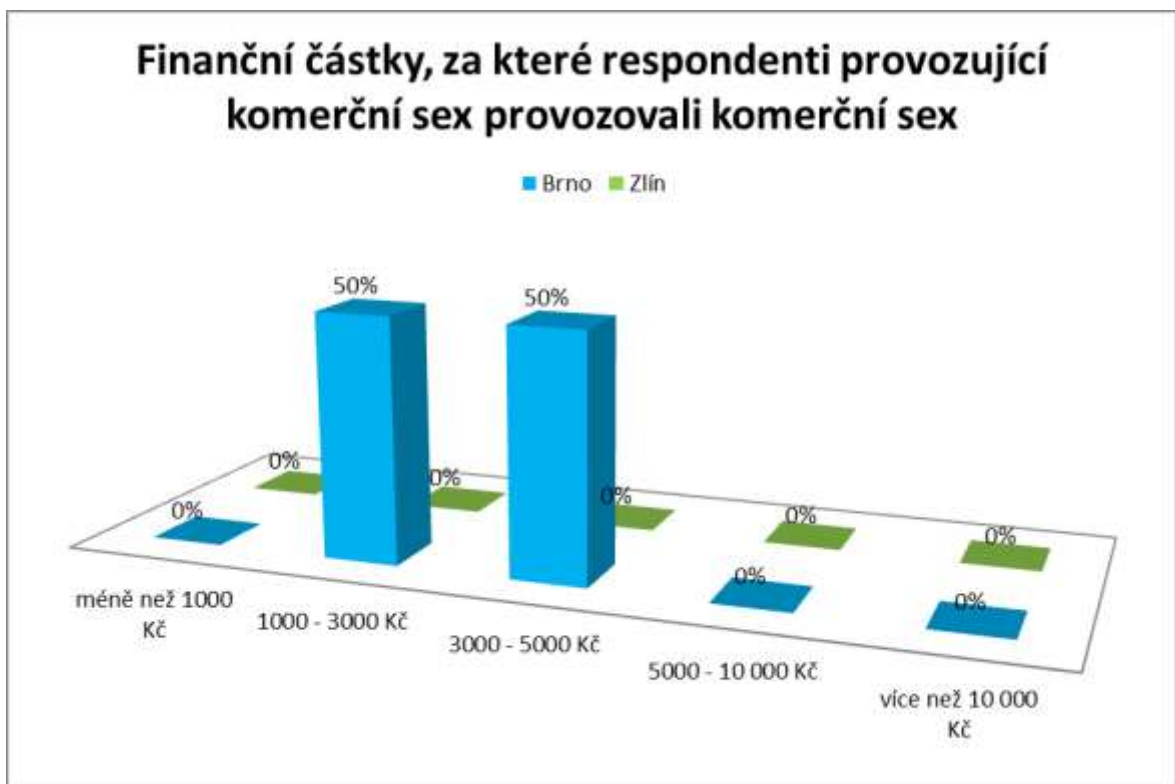
Graf 10 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici sexworkera

Při pohledu na Graf 10 je patrné, že míra provozování komerčního sexu studenty v Brně je mizivá a ve Zlíně nulová.

Tab. 12 - Finanční částky, za které respondenti provozující komerční sex provozovali komerční sex

Částka	Brno	Zlín	celkem
méně než 1000 Kč	0	0	0
1000 - 3000 Kč	1	0	1
3000 - 5000 Kč	1	0	1
5000 – 10 000 Kč	0	0	0
více než 10 000 Kč	0	0	0
<i>celkem</i>	2	0	2

Jeden respondent za sexuální služby vyinkasoval finanční částku ve výši 1000 až 3000 Kč, jeden částku pohybující se v rozmezí 3000 až 5000 Kč.

Graf 11 - Finanční částky, za které respondenti provozující komerční sex provozovali komerční sex

Polovina studentů provozujících komerční sex dostala za tuto činnost zaplaceno 1000 až 3000 Kč, druhá polovina dostala zaplaceno 3000 až 5000 Kč.

Tab. 13 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici klienta

Zkušenost	Brno	Zlín	celkem
ano	2	1	3
ne	95	104	199
celkem	97	105	202

Na otázku, zdali někdy studenti za sex zaplatili, tři odpověděli kladně (2 v Brně, 1 ve Zlíně) a 199 záporně (95 v Brně, 104 ve Zlíně).

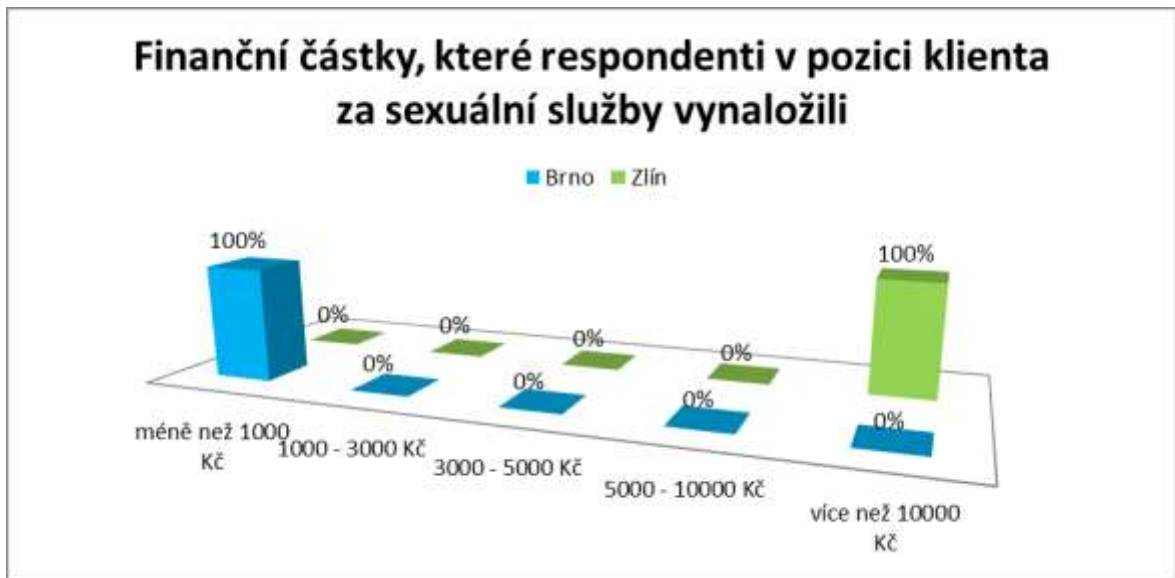
Graf 12 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici klienta

Graf 12 ukazuje, že za sexuální služby zaplatila v Brně i ve Zlíně nepatrná část respondentů (2 % v Brně, 1 % ve Zlíně).

Tab. 14 - Finanční částky, které respondenti v pozici klienta za sexuální služby vynaložili

Částka	Brno	Zlín	celkem
méně než 1000 Kč	2	0	2
1000 - 3000 Kč	0	0	0
3000 - 5000 Kč	0	0	0
5000 – 10 000 Kč	0	0	0
více než 10 000 Kč	0	1	1
celkem	2	1	3

Na otázku zjišťující, jakou finanční částku respondenti za poskytnutí sexu zaplatili, dva uvedli částku nižší než 1000 Kč a jeden částku vyšší než 10 000 Kč.

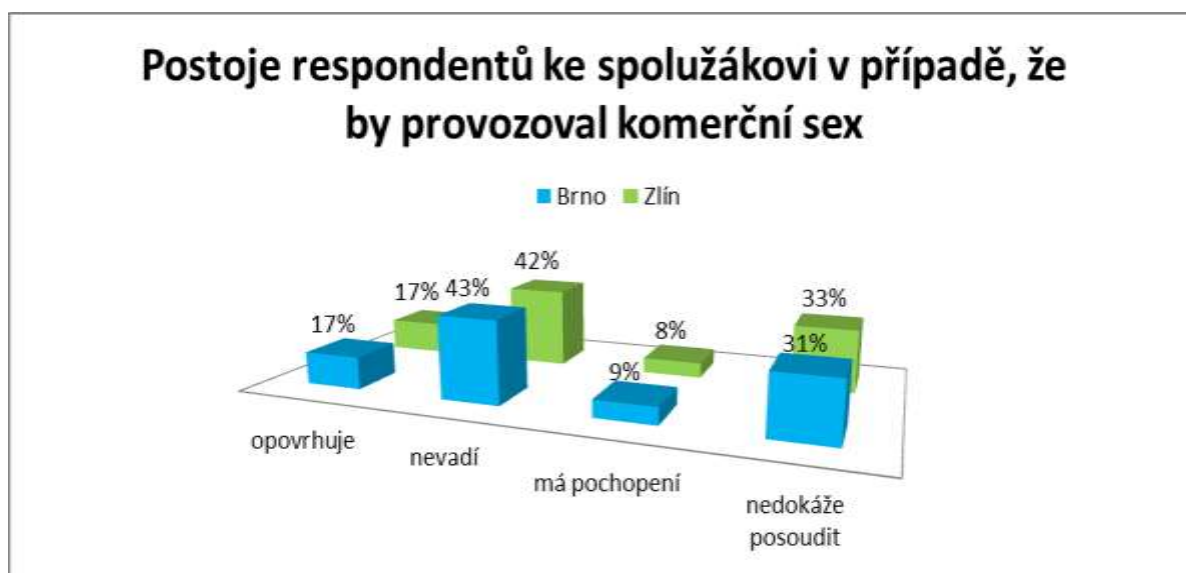
Graf 13 - Finanční částky, které respondenti v pozici klienta za sexuální služby vynaložili

Graf 13 znázorňuje, že všichni respondenti, kteří využili placených sexuálních služeb, za tyto služby vynaložili částku nižší než 1000 Kč. Naproti tomu 100 % respondentů ve Zlíně zaplatilo za sexuální služby částku vyšší než 10 000 Kč.

Tab. 15 - Postoje ke spolužákovi v případě, že by provozoval komerční sex

Postoj	Brno	Zlín	celkem
opovrhuje	16	18	34
nevadí	42	44	86
má pochopení	9	8	17
nedokáže posoudit	30	35	65
celkem	97	105	202

Na otázku „Představte si, že Váš spolužák/spolužačka provozuje komerční sex. Jaký k němu/ní zaujímáte postoj?“ 34 respondentů (16 v Brně, 18 ve Zlíně) odpovědělo „opovrhují jeho/jejím počínáním“, 86 (42 v Brně, 44 ve Zlíně) „jeho/její počínání mi nevadí“, 17 (9 v Brně, 8 ve Zlíně) „mám pro jeho počínání pochopení“ a 65 (30 v Brně, 35 ve Zlíně) „nedokážu posoudit“.

Graf 14 - Postoje ke spolužákovi v případě, že by provozoval komerční sex

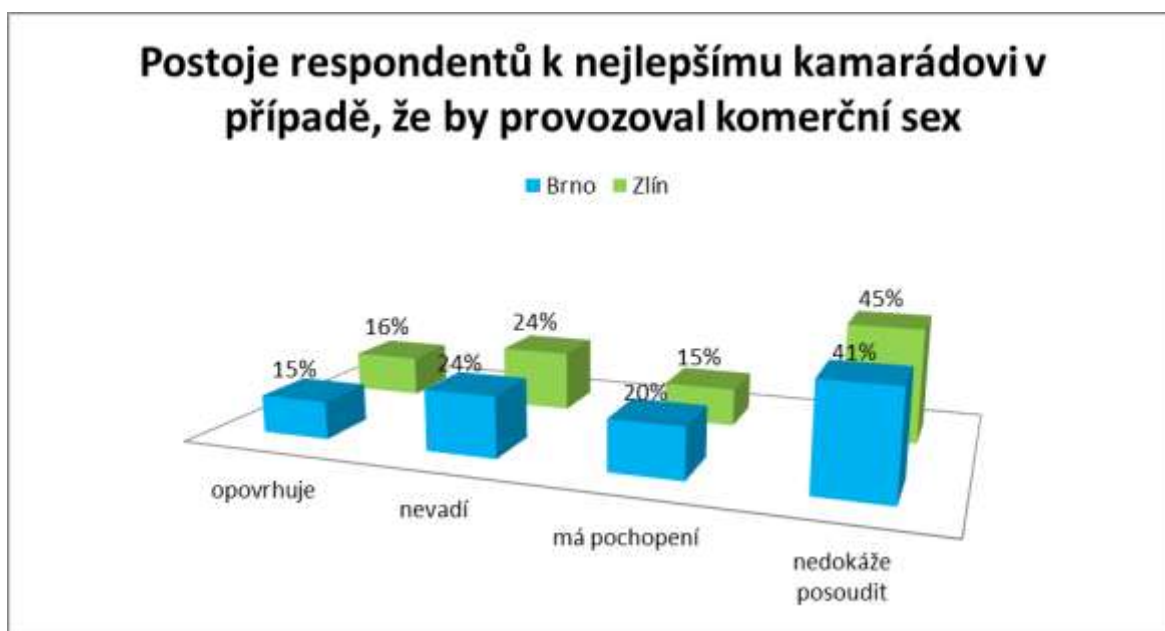
Odpovědi na otázku zjišťující postoje ke spolužákovi provozujícímu komerční sex se nelišily v závislosti na městě, ve kterém respondenti studují. Třetina respondentů nedokázala svůj postoj vyjádřit, necelá jedna desetina by pro spolužáka provozujícího komerční sex měla pochopení, cca 40 % dotázaných by k takovému spolužákovi zaujalo neutrální postoj. 17 % respondentů v Brně i ve Zlíně by ke spolužákovi provozujícímu komerční sex zaujalo negativní postoj a jeho počínáním by opovrhovalo.

Tab. 16 - Postoje k nejlepšímu kamarádovi v případě, že by provozoval komerční sex

Postoj	Brno	Zlín	celkem
opovrhuje	15	17	32
nevadí	23	25	48
má pochopení	19	16	35
nedokáže posoudit	40	47	87
celkem	97	105	202

Na otázku „Představte si, že Váš nejlepší kamarád/kamarádka provozuje komerční sex. Jaký k němu/ní zaujímáte postoj?“ 32 respondentů (15 v Brně, 17 ve Zlíně) odpovědělo „opovrhují jeho/jejím počínáním“, 48 (23 v Brně, 25 ve Zlíně) „jeho/její počínání mi nevadí“, 35 (19 v Brně, 16 ve Zlíně) „mám pro jeho počínání pochopení“ a 87 (40 v Brně, 47 ve Zlíně) „nedokážu posoudit“.

Graf 15 - Postoje k nejlepšímu kamarádovi v případě, že by provozoval komerční sex

Nejspíš protože byl zkoumán postoj k nejlepšímu kamarádovi, projevila se u dotázaných v porovnání s předchozí otázkou vyšší míra nerozhodnosti (cca 40 %). Míra počtu negativních postojů je vůči předchozí otázce přibližně stejná. Rozdíl v postojích vůči spolužákovi a nejlepšímu kamarádovi provozujícímu komerční sex spočívá v tom, že část respondentů, která ke spolužákovi zaujímala neutrální postoj, je v případě kamaráda shovívavější a zaujímá k němu kladný postoj.

Tab. 17 - Komerční sex jako možnost získání finančních prostředků v případě vážné finanční krize

Možnost	Brno	Zlín	celkem
první možnost	1	0	1
jedna z možností	10	10	20
poslední možnost	33	34	67
žádná možnost	53	61	114
celkem	97	105	202

V případě, že by respondenti čelili vážné finanční krizi, 114 dotázaných uvedlo (53 v Brně, 61 ve Zlíně), že komerční sex by nebyl možností vydělání peněz. 67 respondentů (33 v Brně, 34 ve Zlíně) uvedlo, že komerční sex by byl poslední možností k vydělání peněz a 20 respondentů (10 v Brně, 10 ve Zlíně) uvedlo komerční sex jako jednu z možností k vydělání peněz. Jeden respondent (v Brně) uvedl komerční sex jako první možnost k vydělání peněz. Jeden respondent (v Brně) uvedl komerční sex jako první možnost k vydělání peněz. Ve Zlíně by komerční sex nebyl první možností pro žádného respondenta.

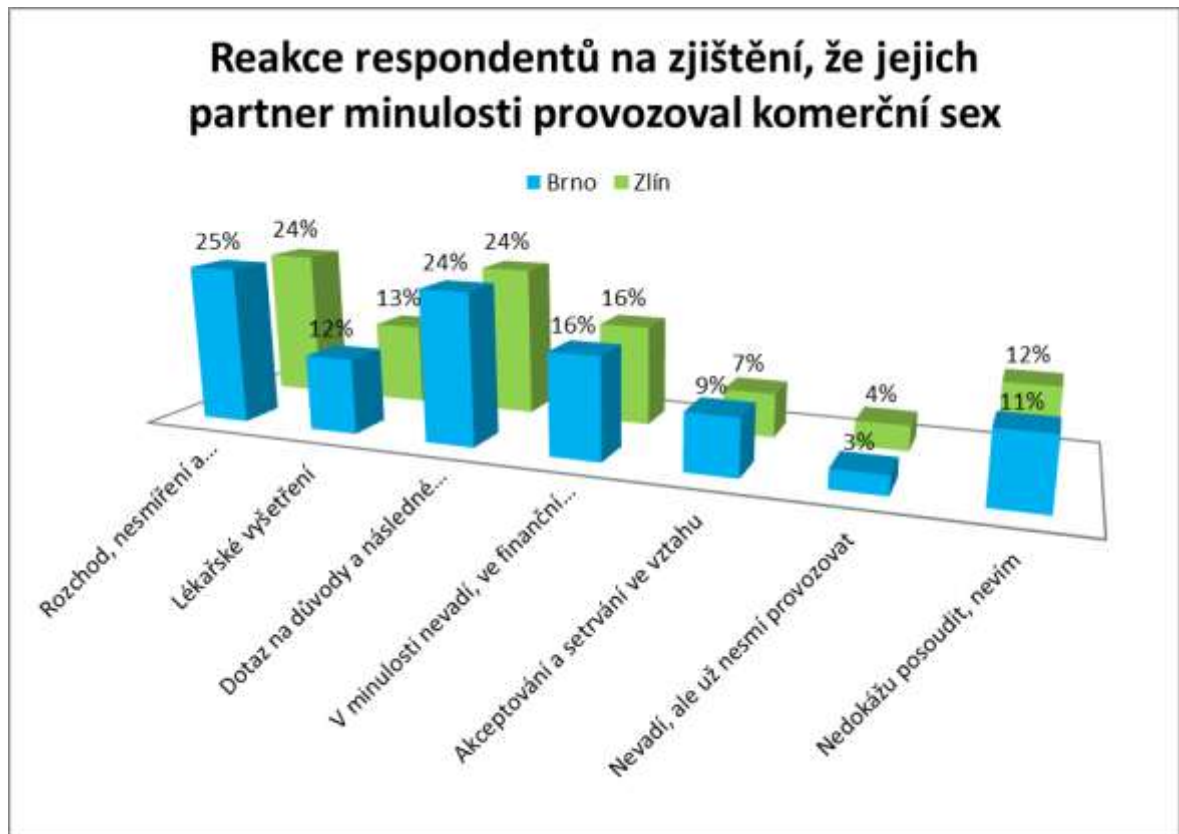
Graf 16 - Komerční sex jako možnost získání finančních prostředků v případě vážné finanční krize

Graf 16 ukazuje, že míra zastoupení odpovědí byla přibližně stejná v Brně i ve Zlíně, kdy by komerční sex nebyl možností k získání peněz pro více než polovinu dotázaných a pro jednu třetinu byl poslední možností. Jako jednu z možností k získání finančních prostředků uvedlo 10 % respondentů.

Tab. 18 - Reakce respondentů na zjištění, že jejich partner minulosti provozoval komerční sex

Reakce	Brno	Zlín	celkem
Rozchod, nesmíření a nepřekonání dané situace	28	30	58
Lékařské vyšetření	14	16	30
Dotaz na důvody a následné rozhodnutí se, rozhodnutí se na základě okolností ve vztahu	27	30	57
V minulosti nevadí, ve finanční tísní nevadí	18	20	38
Akceptování a setrvání ve vztahu	10	9	19
Nevadí, ale už nesmí provozovat	3	6	9
Nedokážu posoudit, nevím	12	15	27
<i>celkem</i>	<i>112</i>	<i>126</i>	<i>238</i>

Otázka zjišťující reakci respondentů na zjištění, že jejich partner v minulosti provozoval komerční sex, byla otevřená. Hromádkovou metodou byly analyzovány odpovědi na tuto otázku a podle společných charakteristik rozčleněny do kategorií uvedených v Tabulce 18.

Graf 17 - Reakce respondentů na zjištění, že jejich partner v minulosti provozoval komerční sex

Z Grafu 17 je patrné, že postoje studentů v Brně i ve Zlíně se příliš neliší. Jedna čtvrtina studentů by na danou situaci reagovala rozchodem, nesmířením a nepřekonáním dané situace, druhá čtvrtina by se rozhodovala až po dotazu na důvody po příčinách partnerových pohnutek k provozování komerčního sexu. Cca 11 % respondentů nedokázalo na otázku odpovědět, 16 % studentů uvedlo, že by jim partnerovo provozování komerčního sexu nevadilo, pokud bylo provozováno v minulosti, popř. ve finanční tísní.

5 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

5.1 Ověření hypotézy H_1

H_1 : Předpokládám, že se s pojmem komerční sex setkalo alespoň 60 % studentů.

H_0 : Předpokládám, že s pojmem komerční sex se setkalo méně než 60 % studentů.

Tab. 18 – Setkání respondentů s pojmem komerční sex

Setkání	Brno	Zlín	Celkem
ano	54 (55,67 %)	76 (72,38 %)	130 (64,36 %)
ne	43 (44,33 %)	29 (27,62 %)	72 (35,64 %)
Celkem	97	105	202

Z údajů uvedených v tabulce je patrné, že s pojmem komerční sex se někdy setkalo 130 dotázaných, což představuje 64 %. $64 > 60$. Zamítám proto hypotézu H_0 a přijímám hypotézu H_1 .

S pojmem komerční sex se setkalo alespoň 60 % studentů.

5.2 Ověření hypotézy H₂

H₂: Předpokládám, že pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit alespoň 80 % studentů.

H₀: Předpokládám, že pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit méně než 80 % studentů.

Nejdříve je potřeba rozdělit odpovědi na ty, které odpovídají komerčnímu sexu a které nikoli. V kapitole 3.1.2 je uvedeno, že za komerční sex je v této bakalářské práci považováno účinkování v pornografických filmech, provozování pouliční prostituce, poskytování sexuálních služeb v nočních klubech a eskort servis. Naproti tomu pózování na aktech, striptýz, účinkování v erotických filmech a erotická stimulace druhé osoby prostřednictvím telefonního rozhovoru nebo live chatu nejsou v této bakalářské práci považovány za formy komerčního sexu.

Tab. 19 - Rozdělení odpovědí podle kritérií odpovídajících vymezení komerčního sexu

Je komerční sex	Brno + Zlín
pornografické filmy	165
pouliční prostituce	117
noční kluby	131
eskort servis	56
<i>Je komerční sex celkem</i>	<i>469 (70,63 %)</i>
Není komerční sex	
akty	34
striptýz	49
erotické filmy	106
jiná	6
<i>Není komerční sex celkem</i>	<i>195 (29,36 %)</i>
Celkový počet odpovědí	664

Z údajů v tabulce je patrné, že ze všech uvedených odpovědí jich odpovídalo správnému vymezení pojmu komerční sex 70,63 %. Protože $70,63 < 80$, odmítám hypotézu H₂ a přijímám hypotézu H₀.

Pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit méně než 80 % studentů.

5.3 Ověření hypotézy H_3

H_3 : Předpokládám, že aktivní zkušenosti s komerčním sexem mají ve větší míře studenti v Brně než ve Zlíně.

H_0 : Předpokládám, že neexistuje významný statistický rozdíl mezi studenty vysokých škol v Brně a ve Zlíně s aktivními zkušenostmi v oblasti komerčního sexu.

Zkušenosti s komerčním sexem mohou být dvojí:

- z pozice sexworkera
- z pozice klienta

5.3.1 Z pozice sexworkera

Tab. 20 - Aktivní zkušenosti studentů s komerčním sexem z pozice sexworkera

Aktivní zkušenost z pozice sexworkera	Brno	Zlín	celkem
ano	2 (2,06 %)	0 (0,00 %)	2
ne	95 (97,94 %)	105 (100,00 %)	200
celkem	97	105	202

Z údajů uvedených v tabulce X je patrné, že aktivní zkušenosti s komerčním sexem z pozice sexworkera mají ve větší míře studenti v Brně než studenti ve Zlíně.

Testem dobré shody chí-kvadrát určím, jestli je mezi zjištěnými hodnotami významný statistický rozdíl. Před sestavením tabulky pro chí-kvadrát sestavím tabulku s naměřenými a očekávanými četnostmi. Čísla uvedená v závorkách představují očekávané četnosti.

Tab. 21- Naměřené a očekávané četnosti

Aktivní zkušenost z pozice sexworkera	Brno	Zlín	Σ
ano	2 (0,96)	0 (1,04)	2
ne	95 (96,04)	105 (103,96)	200
Σ	97	105	202

Tab. 22 - Test dobré shody chí-kvadrát

Škola	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Brno	2	0,96	1,04	1,0816	1,1266
Zlín	0	1,04	-1,04	1,0816	1,04
celkem	Σ 2	Σ 2			Σ 2,1666

Testem dobré shody bylo vypočítáno testové kritérium $\chi^2 = 2,1666$. Kritická hodnota pro tabulku s jedním stupněm volnosti na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ je rovna 3,841. Porovnáním hodnoty χ^2 a kritické hodnoty zjišťuji, že $2,1666 < 3,841$.

Jelikož je vypočítaná hodnota χ^2 nižší než kritická hodnota pro daný počet stupňů volnosti, nebyl prokázán významný statistický rozdíl mezi aktivními zkušenostmi studentů s komerčním sexem v pozici sexworkera, a proto zamítám hypotézu H_3 a přijímám hypotézu H_0 .

Neexistuje významný statistický rozdíl mezi studenty vysokých škol v Brně a ve Zlíně s aktivními zkušenostmi v oblasti komerčního sexu.

5.3.2 Z pozice klienta

Tab. 23 - Aktivní zkušenosti studentů s komerčním sexem z pozice klienta

Aktivní zkušenost z pozice klienta	Brno	Zlín	celkem
ano	2 (2,06 %)	1 (0,95 %)	3
ne	95 (97,94 %)	104 (99,05 %)	199
celkem	97	105	202

Z údajů uvedených v tabulce X je patrné, že aktivní zkušenosti s komerčním sexem z pozice klienta mají ve větší míře studenti v Brně než studenti ve Zlíně.

Testem dobré shody chí-kvadrát určím, jestli je mezi zjištěnými hodnotami významný statistický rozdíl. Před sestavením tabulky pro chí-kvadrát sestavím tabulku s naměřenými a očekávanými četnostmi. Čísla uvedená v závorkách představují očekávané četnosti.

Tab. 24 - Naměřené a očekávané četnosti

Aktivní zkušenost z pozice klienta	Brno	Zlín	Σ
ano	2 (1,44)	1 (1,56)	3
ne	95 (95,56)	104 (103,44)	199
Σ	97	105	202

Tab. 25 - Test dobré shody χ^2 -kvadrát

Škola	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Brno	2	1,44	0,56	0,3136	0,2177
Zlín	1	1,56	-0,56	0,3136	0,201
celkem	Σ 3	Σ 3			Σ 0,4187

Testem dobré shody bylo vypočítáno testové kritérium $\chi^2 = 0,4187$. Kritická hodnota pro tabulku s jedním stupněm volnosti na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ je rovna 3,841. Porovnáním hodnoty χ^2 a kritické hodnoty zjišťují, že $0,4187 < 3,841$.

Jelikož je vypočítaná hodnota χ^2 nižší než kritická hodnota pro daný počet stupňů volnosti, nebyl prokázán významný statistický rozdíl mezi aktivními zkušenostmi studentů s komerčním sexem v pozici klienta, a proto zamítám hypotézu H_3 a přijímám hypotézu H_0 .

Neexistuje významný statistický rozdíl mezi studenty vysokých škol v Brně a ve Zlíně s aktivními zkušenostmi v oblasti komerčního sexu.

5.4 Ověření hypotézy H_4

H_4 : Předpokládám, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá alespoň 30 % studentů.

H_0 : Předpokládám, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá méně než 30 % studentů.

Tab. 26 - Opovržlivé postoje vůči osobám provozujícím komerční sex

Postoj	Brno	Zlín	celkem
opovrhuje	14 (14,43 %)	9 (8,57 %)	23 (11,37 %)
nevadí	35	29	64
má pochopení	9	7	16
nedokáže posoudit	39	60	99
<i>celkem</i>	<i>97</i>	<i>105</i>	<i>202</i>

Z údajů uvedených v tabulce 26 je patrné, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá z celkového počtu studentů 11,37 %. Protože je pozorovaná hodnota $11,37 < 30$, odmítám hypotézu H_4 a přijímám hypotézu H_0 .

Opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá méně než 30 % studentů.

6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Ze čtyř stanovených hypotéz se potvrdila jedna. Jednalo se hypotézu H_1 „Předpokládám, že se s pojmem komerční sex setkalo alespoň 60 % studentů“, kdy naměřený výsledek 64 % o čtyři procenta převyšoval hodnotu uvedenou v hypotéze.

Hypotéza H_2 „Předpokládám, že pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit alespoň 80 % studentů“ potvrzena nebyla. Místo ní jsem přijal hypotézu H_0 „Předpokládám, že pojmové vymezení komerčního sexu dokáže určit méně než 80 % studentů“, neboť správné pojmové vymezení komerčního sexu obsahovalo pouze 70,63 % odpovědí.

Hypotéza H_3 „Předpokládám, že aktivní zkušenosti s komerčním sexem mají ve větší míře studenti v Brně než ve Zlíně“ potvrzena nebyla. Zkoumané hodnoty v rámci této hypotézy byly sice vyšší v Brně než ve Zlíně, avšak statistickým testem dobré shody chí-kvadrát nebyl mezi těmito hodnotami prokázán významný statistický rozdíl, a proto jsem přijal hypotézu H_0 „Neexistuje významný statistický rozdíl mezi studenty vysokých škol v Brně a ve Zlíně s aktivními zkušenostmi v oblasti komerčního sexu“.

Hypotéza H_4 „Předpokládám, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá alespoň 30 % studentů“ potvrzena nebyla, neboť bylo zjištěno, že opovržlivý postoj k sexworkerům zaujímá 11,37 % studentů, což je méně než 30 %. Proto jsem přijal hypotézu H_0 „Předpokládám, že opovržlivý postoj k osobám provozujícím komerční sex zaujímá méně než 30 % studentů“.

Při srovnání finanční kalkulace a vyjádření studentů, kteří v 75 % odpovědí uvedli, že studium na vysoké škole pro ně znamená značnou finanční zátěž, z kapitoly 2.4 s Grafem 16, který ukazuje, že komerční sex by pro více než 50 % studentů nebyl možností k získání peněz, lze konstatovat, že případy, kdy se studenti vysokých škol věnují provozování komerčního sexu, jsou výjimečné. Studenti tedy k vydělání peněz k financování studia vyhledávají jiné zdroje (50 % studentů uvedlo, že pobírá stipendium). Výše uvedené potvrzuje Graf 10, který ukazuje, že komerčnímu sexu se v Brně věnují 2 % studentů, zatímco ve Zlíně 0 %.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Domnívám se, že k udržení stávajícího stavu, kdy zjištěné údaje neznají o patologickém rozšíření provozování komerčního sexu mezi studenty vysokých škol, ani jeho rozšíření v budoucnosti (více než 50 % studentů uvedlo, že komerční sex by nebyl žádnou možností k získání peněz, 33 % studentů uvedlo, že komerční sex by byl poslední možností k získání peněz), je nezbytná primární prevence. Ta by podle mě měla být prováděna již na druhém stupni základních škol v rámci předmětu rodinná výchova, kde by byli žáci seznámeni se zdravotními riziky promiskuitního chování a nechráněného sexuálního styku. Na středních školách bych doporučoval preventivní činnost formou seminářů nebo besed, prostřednictvím nichž by byli studenti informováni nejen o zdravotních rizicích, která provozování komerčního sexu přináší, ale také o psychologických či sociologických aspektech tohoto počínání.

V případě, že by se komerční sex stal jevem vysoce rozšířeným, doporučoval bych sekundární prevenci např. v podobě terénní práce se sexworkery či poradenství. Sekundární prevenci se v oblasti sexbyznysu věnuje občanské sdružení Rozkoš bez rizika.

V rámci terciární prevence bych doporučoval programy zaměřené na resocializaci, jejichž náplní by byla snaha pomoci osobám, které se rozhodly se skončením provozování komerčního sexu, najít nové místo ve společnosti a umožnit jim žít „normální život“.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem řešil problematiku postojů vysokoškolských studentů ke komerčnímu sexu. V teoretické části jsem čtenáře seznámil s utvářením, významem a funkcí postojů, formami, dělením a přístupy ke komerčnímu sexu. Ukázal jsem, že poskytování sexuálních služeb za úplatu sahá hluboko do minulosti a není tedy ničím novým nebo neobvyklým.

V praktické části jsem zjistil, že mezi studenty FHS UTB ve Zlíně a PdF MU v Brně neexistují výrazné rozdíly ve znalostech, postojích i chápání komerčního sexu.

Postoje studentů k lidem provozujícím komerční sex, i k lidem z jejich okolí (spolužáci, kamarádi) v případě, že by komerční sex provozovali, jsou spíše kladné a neutrální než výrazně negativní.

Poněkud odlišné údaje jsem zjistil v případě postojů k lidem využívajícím placené sexuální služby, kdy studenti projeví negativní postoje ve větší míře. Z toho lze usuzovat, že studenti vysokých škol vnímají komerční sex podobně jako T. G. Masaryk ve svém výroku „Prostituce nejsou jen padlé ženy, nýbrž i stejně padlí mužové.“

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BORNEMAN, E. *Encyklopedie sexuality*. Praha, Victoria Publishing 1994. ISBN 80-85605-17-1
- [2] ČECH, S., ŘEZNÍČEK, M. *Zločin kolem nás. Průvodce světem kriminality, prostituce, drog, hazardních her a pašeráctví*. Praha, Melantrich 1997. ISBN 80-7023-253-6
- [3] DUFOUR, P. *Dějiny prostituce I., Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko*. Olomouc, Fontána 2003. ISBN 80-7336-056-X
- [4] HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha, Portál 2009. ISBN 978-80-7367-569-1
- [5] HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha, Portál 2000. ISBN 80-7178-415-X
- [6] CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha, Portál 2003. ISBN 80-7178-739-6
- [7] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha, Grada 2007. ISBN 978-80-247-1369-4
- [8] KOHOUTEK, R. *Základy užité psychologie*. Brno, Akademické nakladatelství Cerm 2002. ISBN 80-214-2203-3
- [9] KOLLÁRIK, T. a kol. *Sociálna psychológia*. Bratislava, Vydavateľstvo UK 2004. ISBN 80-223-1841-8
- [10] KÖNIG-HOLLERWÖGER, R. *Na ulici...u silnice – Rakousko – Česko*. Brno, Littera 2009. ISBN 978-80-85763-50-8
- [11] MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. (eds.) *Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha, Portál 2005. ISBN 80-7367-002-X
- [12] MITLÖHNER, M. *Erotika a paragrafy*. Praha, Grada 1999. ISBN 80-7169-691-9
- [13] NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha, Academia 1997. ISBN 80-200-0625-7

- [14] NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha, Academia 2003. ISBN 80-200-0993-0
- [15] PETRÁČKOVÁ, V., KRAUS, J. a kol. 1995a *Akademický slovník cizích slov – I. díl A-K*. Praha, Academia 1995. ISBN 80-200-0523-4
- [16] PETRÁČKOVÁ, V., KRAUS, J. a kol. 1995b *Akademický slovník cizích slov – II. díl L-Ž*. Praha, Academia 1995. ISBN 80-200-0524-2
- [17] RINGDAL, N. J. *Nejtěžší povolání světa – kapitoly z dějin prostituce*. Brno, Doplněk 2000. ISBN 80-7239-046-5
- [18] UZEL, R., MITLÖHNER, M. *Vybrané otázky lidské sexuality*. Hradec Králové, Gaudeamus 2007. ISBN 978-80-7041-609-9
- [19] VANÍČKOVÁ, E. aj. *Sexuální násilí na dětech*. Praha, Portál 1999. ISBN 80-7178-286-6
- [20] WEISS, P. a kol. *Sexuologie*. Praha, Grada 2010. ISBN 978-80-247-2492-8
- [21] Česko. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>>
- [22] Česko. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 387. Dostupný také z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>
- [23] Český statistický úřad. *Tab. 31 Vysoké školy veřejné - základní přehled za rok 2009*. [online soubor ve formátu PDF]. © 2010a [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/3301-10>>
- [24] Český statistický úřad. *Tab. 32 Vysoké školy soukromé - studenti, absolventi; rok 2009*. [online soubor ve formátu PDF]. © 2010b [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/3301-10>>
- [25] Český statistický úřad. *23-34. Přehled škol ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti*. [online soubor ve formátu xls]. © 2010c [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/kapitola/0001-10--2300>>

[26] Generation Europe. *Legalizace prostituce* [online]. © 2005 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW <<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=2&tema=83>>

[27] KŘIŽAN, R. *Finanční náročnost studia vysoké školy*. [online] © 2011 [cit. 2011-04-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/financni-narocnost-studia-vy/>>

[28] PELCOVÁ, M. *Vysoké školství v České republice* [online]. © 2010 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW <<http://www.vysokeskoly.cz/clanek/jak-je-to-vlastne-s-temi-vysokymi-skolami>>

[29] Rozkoš bez rizika. *Výroční zpráva za rok 2008*. [online soubor ve formátu PDF]. © 2009 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozkosbezrizika.cz/cz/ke-stazeni>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiní
č.	číslo
cca	cirka
ČR	Česká republika
FHS	Fakulta humanitních studií
MU	Masarykova univerzita
např.	například
PdF	Pedagogická fakulta
popř.	popřípadě
StB	Státní bezpečnost
UTB	Univerzita Tomáše Bati

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Graf 1 - Věk respondentů</i>	51
<i>Graf 2 – Pohlaví respondentů</i>	52
<i>Graf 3 - Náboženské vyznání respondentů</i>	53
<i>Graf 4 - Setkání se s pojmem komerční sex</i>	54
<i>Graf 5 - Vymezení komerčního sexu</i>	55
<i>Graf 6 - Znalost sexworkera</i>	56
<i>Graf 7 - Pohnutky k provozování komerčního sexu</i>	57
<i>Graf 8 - Postoje k sexworkerům</i>	58
<i>Graf 9 - Postoje ke klientům využívajícím placené sexuální služby</i>	59
<i>Graf 10 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici sexworkera</i>	60
<i>Graf 11 - Finanční částky, za které respondenti provozující komerční sex provozovali komerční sex</i>	61
<i>Graf 12 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici klienta</i>	62
<i>Graf 13 - Finanční částky, které respondenti v pozici klienta za sexuální služby vynaložili</i>	63
<i>Graf 14 - Postoje ke spolužákovi v případě, že by provozoval komerční sex</i>	64
<i>Graf 15 - Postoje k nejlepšímu kamarádovi v případě, že by provozoval komerční sex</i>	65
<i>Graf 16 - Komerční sex jako možnost získání finančních prostředků v případě vážné finanční krize</i>	66
<i>Graf 17 - Reakce respondentů na zjištění, že jejich partner v minulosti provozoval komerční sex</i>	68

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 - Průměrné měsíční náklady na studium vysoké školy</i>	25
<i>Tab. 2 - Věk respondentů</i>	51
<i>Tab. 3 – Pohlaví respondentů</i>	52
<i>Tab. 4 - Náboženské vyznání respondentů</i>	53
<i>Tab. 5 - Setkání se s pojmem komerční sex</i>	54
<i>Tab. 6 - Vymezení komerčního sexu</i>	55
<i>Tab. 7 - Znalost sexworkera</i>	56
<i>Tab. 8 - Pohnutky k provozování komerčního sexu</i>	57
<i>Tab. 9 - Postoje k sexworkerům</i>	58
<i>Tab. 10 - Postoje ke klientům využívajícím placené sexuální služby</i>	59
<i>Tab. 11 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici sexworkera</i>	60
<i>Tab. 12 - Finanční částky, za které respondenti provozující komerční sex provozovali komerční sex</i>	61
<i>Tab. 13 - Zkušenosti respondentů s komerčním sexem v pozici klienta</i>	62
<i>Tab. 14 - Finanční částky, které respondenti v pozici klienta za sexuální služby vynaložili</i> 63	
<i>Tab. 15 - Postoje ke spolužákovi v případě, že by provozoval komerční sex</i>	64
<i>Tab. 16 - Postoje k nejlepšímu kamarádovi v případě, že by provozoval komerční sex</i>	65
<i>Tab. 17 - Komerční sex jako možnost získání finančních prostředků v případě vážné finanční krize</i>	66
<i>Tab. 18 - Reakce respondentů na zjištění, že jejich partner minulosti provozoval komerční sex</i>	67
<i>Tab. 19 - Rozdělení odpovědí podle kritérií odpovídajících vymezení komerčního sexu</i>	70
<i>Tab. 20 - Aktivní zkušenosti studentů s komerčním sexem z pozice sexworkera</i>	71
<i>Tab. 21- Naměřené a očekávané četnosti</i>	71
<i>Tab. 22 - Test dobré shody chí-kvadrát</i>	72

<i>Tab. 23 - Aktivní zkušenosti studentů s komerčním sexem z pozice klienta</i>	72
<i>Tab. 24 - Naměřené a očekávané četnosti</i>	73
<i>Tab. 25 - Test dobré shody chí-kvadrát</i>	73
<i>Tab. 26 - Opovržlivé postoje vůči osobám provozujícím komerční sex</i>	74

SEZNAM PŘÍLOH

P 1 Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážené studentky, vážení studenti,

dostává se vám do rukou dotazník, který slouží k výzkumu v oblasti komerčního sexu. Vyplnění vám nezabere více než 5 minut času. Výzkum je zcela anonymní a jeho výsledky se stanou součástí praktické části méj bakalářské práce.

Závěrem úvodu bych vás chtěl požádat o upřímnost a svědomitost při vyplňování dotazníku. Děkuji za váš čas a spolupráci.

Rudolf Křížan,

student 3. ročníku Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně

oboru Sociální pedagogika

1. Váš věk

- 19 – 22 let
- 23 – 26 let
- 27 – 30 let

2. Vysoká škola, kterou studujete

- FHS UTB ve Zlíně
- PeF MU v Brně

3. Vaše pohlaví

- žena
- muž

4. Vaše náboženské vyznání

- věřící
- ateista

5. Setkal/a jste se někdy s pojmem komerční sex?

- ano
- ne

6. Která z níže uvedených činností dle vás odpovídá komerčnímu sexu? (můžete uvést více odpovědí)

- pózování na aktech
- striptýz
- účinkování v erotických filmech
- účinkování v pornografických filmech
- pouliční prostituce
- poskytování sexuálních služeb v nočních klubech
- escort servis
- jiná (prosím uveďte) .....

7. Znáte někoho ve vašem okolí, kdo provozuje komerční sex?

- ano
- ne

8. Myslíte si, že většina lidí provozujících komerční sex tak činí

- pro radost
- protože je to nejsnadnější cesta k vydělání peněz
- protože pro ně neexistuje jiná možnost obživy

9. Jaký zaujímáte postoj k osobám provozujícím komerční sex?

- opovrhuji jimi
- nevadí mi
- mám pro ně pochopení
- nedokážu posoudit

10. Jaký zaujímáte postoj k osobám platícím za sex?

- opovrhuji jimi
- nevadí mi
- mám pro ně pochopení
- nedokážu posoudit

11. Nechal/a jste si za sex někdy zaplatit?

- ano
- ne

12. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a kladně, uveďte prosím, o jakou částku se jednalo. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a záporně, prosím nevyplňujte.

- méně než 1000 Kč
- 1000 – 3000 Kč
- 3000 – 5000 Kč
- 5000 – 10000 Kč
- 10000 a více Kč

13. Zaplatil/a jste někdy za sex?

- ano
- ne

14. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a kladně, uveďte prosím, o jakou částku se jednalo. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a záporně, prosím nevyplňujte.

- méně než 1000 Kč
- 1000 – 3000 Kč
- 3000 – 5000 Kč
- 5000 – 10000 Kč
- 10000 a více Kč

15. Představte si, že Váš spolužák/spolužačka provozuje komerční sex. Jaký k němu/ní zaujímáte postoj?

- mám pro jeho/její počínání pochopení
- jeho/její počínání mi nevadí
- opovrhují jeho/jejím počínáním
- nedokážu posoudit

16. Představte si, že Váš nejlepší kamarád/kamarádka provozuje komerční sex. Jaký k němu/ní zaujímáte postoj?

- mám pro jeho/její počínání pochopení
- jeho/její počínání mi nevadí
- opovrhují jeho/jejím počínáním
- nedokážu posoudit

17. V případě, že byste se dostal/a do vážné finanční krize, komerční sex by

- byl první možností k vydělání peněz
- byl jedna z možností k vydělání peněz
- byl poslední možností k vydělání peněz
- nebyl možností k vydělání peněz

18. Jaká by byla Vaše reakce na zjištění, že Váš partner/ka v minulosti provozoval/a komerční sex? (prosím uveďte v několika stručných větách)

.....

.....

.....

.....

.....